

Kúria
végzése

Az ügy száma: Bfv.II.330/2022/27.
A határozat szintje: felülvizsgálat
A tanács tagjai: Dr. Harangozó Attila, a tanács elnöke
Dr. Metzing Márton, előadó bíró
Dr. Somogyi Gábor, bíró
Dr. Demeter Zsuzsanna, bíró
Dr. Boros Tibor, bíró
Az eljárás helye: Budapest
Az eljárás formája: tanácsülés
Az ülés napja: 2023. január 19.
Az ügy tárgya: költségvetési csalás büntette és más bűncselekmények
Terhelt: I. rendű, II. rendű, III. rendű, VI. rendű, VIII. rendű, IX. rendű, XI. rendű
Elsőfok: Debreceni Törvényszék, 24.B.142/2020/196., ítélet, tárgyalás, 2021. március 1.
Másodfok: Debreceni Ítéltábla, Bf.IV.282/2021/79., ítélet, nyilvános ülés, 2021. december 7.
Az indítvány előterjesztője: az I. rendű terhelt, az I. rendű terhelt védője, a II. rendű terhelt védője, a III. rendű terhelt védője, a VI. rendű terhelt védője, a VIII. rendű terhelt védője, a IX. rendű terhelt védője, a XI. rendű terhelt
Az indítvány iránya: az I., a II., a III., a VI., a VIII., a IX. és a XI. rendű terheltek javára

Rendelkező rész

A Kúria a költségvetési csalás büntette és más bűncselekmények miatt I. rendű terhelt és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben az I. rendű terhelt védője, a II. rendű terhelt védője, a III. rendű terhelt védője, a VI. rendű terhelt védője, a VIII. rendű terhelt védője és a IX. rendű terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványokat elbírálván a Debreceni Törvényszék 24.B.142/2020/196. számú és a Debreceni Ítéltábla mint másodfokú bíróság Bf.IV.282/2021/79. számú ítéletét I. rendű, II. rendű, III. rendű, VI. rendű, VIII. rendű és IX. rendű terheltek tekintetében hatályában fenntartja.

Az I. rendű terhelt és a XI. rendű terheltek által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elutasítja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek vagy felülvizsgálatnak nincs helye, és ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

[1] I. 1. A Debreceni Törvényszék a 2021. március 1-jén kihirdetett 24.B.142/2020/196. számú ítéletével

– I. rendű terheltet társtettesként elkövetett költségvetési csalás büntette [1978. évi IV. törvény (régi Btk.) 310. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés a) pont] és társtettesként, folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétsége (régi Btk. 276. §) miatt mint bűnszervezetben elkövetőt halmazati büntetésül 7 év, fegyházban végrehajtani rendelt szabadságvesztésre, 7 év gazdálkodó szervezet vezető tisztségviselője foglalkozástól eltiltásra és 7 év közügyektől eltiltásra,

– II. rendű terheltet társtettesként elkövetett költségvetési csalás büntette [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés a) pont], társtettesként, folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétsége (Btk. 345. §) és felbujtóként elkövetett közokirat-hamisítás büntette [Btk. 342. § (1) bekezdés c) pont] miatt mint bűnszervezetben elkövetőt halmazati büntetésül 7 év, fegyházban végrehajtani rendelt szabadságvesztésre, 7 év gazdálkodó szervezet vezető tisztségviselője foglalkozástól eltiltásra és 7 év közügyektől eltiltásra,

– III. rendű terheltet költségvetési csalás büntette [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés a) pont] és folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétsége (Btk. 345. §) miatt halmazati büntetésül 8 év, börtönben végrehajtani rendelt szabadságvesztésre, 8 év gazdálkodó szervezet vezető tisztségviselője foglalkozástól eltiltásra és 8 év közügyektől eltiltásra,

– VI. rendű terheltet bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntette [régi Btk. 310. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés a) pont] és folytatólagosan, bűnsegédként elkövetett magánokirat-hamisítás vétsége (régi Btk. 276. §) miatt mint bűnszervezetben elkövetőt halmazati büntetésül 5 év 4 hónap, fegyházban végrehajtani rendelt szabadságvesztésre és 6 év közügyektől eltiltásra,

– VIII. rendű terheltet bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntette [régi Btk. 310. § (1) bekezdés a) pont, (2) bekezdés b) pont bb) alpont, (5) bekezdés b) pont] és folytatólagosan, bűnsegédként elkövetett magánokirat-hamisítás vétsége (régi Btk. 276. §) miatt mint bűnszervezetben elkövetőt halmazati büntetésül 3 év 8 hónap, fegyházban végrehajtani rendelt szabadságvesztésre és 4 év közügyektől eltiltásra,

– IX. rendű terheltet bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntette [régi Btk. 310. § (1) bekezdés a) pont, (2) bekezdés b) pont bb) alpont, (5) bekezdés b) pont], folytatólagosan, bűnsegédként elkövetett magánokirat-hamisítás vétsége (régi Btk. 276. §) és 2 rendbeli közokirat-hamisítás büntette [régi Btk. 274. § (1) bekezdés c) pont] miatt mint bűnszervezetben elkövetőt halmazati büntetésül 4 év 6 hónap, fegyházban végrehajtani rendelt szabadságvesztésre, 5 év gazdálkodó szervezet vezető tisztségviselője foglalkozástól eltiltásra és 5 év közügyektől eltiltásra,

– XI. rendű terheltet bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntette [régi Btk. 310. § (1) bekezdés a) pont, (2) bekezdés b) pont bb) alpont, (5) bekezdés b) pont] és folytatólagosan, bűnsegédként elkövetett magánokirat-hamisítás vétsége (régi Btk. 276. §) miatt mint bűnszervezetben elkövetőt halmazati büntetésül 4 év, fegyházban végrehajtani rendelt szabadságvesztésre és 4 év közügyektől eltiltásra

ítélte, azzal, hogy a kiszabott szabadságvesztésből a III. rendű terhelt legkorábban a büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra, ellenben az I.

rendű, a II. rendű, a VI. rendű, a VIII. rendű, a IX. rendű és a XI. rendű terhelt nem bocsátható feltételes szabadságra.

[2] Az ellentétes irányú fellebbezések folytán eljáró Debreceni Ítéltábla mint másodfokú bíróság a 2021. december 7-én meghozott Bf.IV.282/2021/79. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet megváltoztatta, és

– I. rendű terhelt közbizalom elleni cselekményét 18 rendbeli, felbujtóként elkövetett magánokirat-hamisítás vétségeként minősítette, és a vele szemben kiszabott szabadságvesztést 6 évre enyhítette.

– II. rendű terhelt magánokiratra elkövetett cselekményét 18 rendbeli, felbujtóként elkövetett hamis magánokirat felhasználása vétségeként minősítette, és a vele szemben kiszabott szabadságvesztést 6 évre enyhítette.

– III. rendű terhelttel szemben kiszabott szabadságvesztést 6 év 6 hónapra enyhítette, egyidejűleg 300 napi tétel – napi tételenként 5.000 forint, összesen 1.500.000 forint – pénzbüntetésre is ítélte.

– VI. rendű terhelt magánokiratot érintő cselekményét 16 rendbeli, társtettesként elkövetett magánokirat-hamisítás vétségeként minősítette.

– VIII. rendű terhelt költségvetést károsító cselekményét 2 rendbeli bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntetéseként, a közbizalmat érintő cselekvőségét 10 rendbeli, társtettesként elkövetett magánokirat-hamisítás vétségeként minősítette.

– IX. rendű terhelt közbizalmat sértő cselekményeit egységesen 2 rendbeli közokirat-hamisítás büntetéseként minősítette, és a vele szemben kiszabott szabadságvesztést 3 év 6 hónapra enyhítette.

– XI. rendű terhelt költségvetést károsító cselekményét 2 rendbeliként, a magánokiratra elkövetett cselekményét 15 rendbeli, társtettesként elkövetettként minősítette.

Egyebekben az ítéltábla a törvényszék ítéletét e terheltek tekintetében helybenhagyta.

[3] 2. A jogerős ítéletben megállapított, és a felülvizsgálati indítványokkal érintett terheltek cselekvőségét rögzítő tényállások lényege az alábbiakban foglalható össze.

[4] III. rendű terhelt mint a cég 1 önálló cégjegyzésre jogosult vezető tisztségviselője 2010-2012. években az alábbi, valós gazdasági tevékenységet nem folytató gazdasági társaságoktól fogadott be valótlantartalmú számlákat:

– a XIII. rendű és XIV. rendű terhelt által képviselt cég 2-től,

– a XV. rendű és XVI. rendű terhelt által képviselt cég 3-tól,

– a cég 4-től és a cég 5-től,

– a XVII. rendű terhelt által képviselt cég 6-tól,

– a IV. rendű terhelt által képviselt cég 7-től,

miközben a felsorolt cégeket képviselő terheltek (illetve a cég 4 és cég 5 nevében számlákat kibocsátó ismeretlen személy) a felsorolt cégnevek alatt a cég 1-gyel valós gazdasági kapcsolatban nem álltak, szerepük kizárólag az ítéletben részletezett hiteltelen számlák kiállítására, illetve a III. rendű terhelt rendelkezésére bocsátására irányult, amelyek után a III. rendű terhelt a cég 1 ügyvezetőjeként jogosulatlanul gyakorolt áfa-levonási jogot.

[5] A cég 1 – főtevékenységi körébe illeszkedően – vágóhidat üzemeltetett cím 1 alatt. A vágóhídon feldolgozásra kerülő élőállatok egy részét az Európai Közösség területéről, más részét belföldről szerezte be, majd a vágóhídon előállított termékeket részben szintén az Európai Közösség tagországaiba – elsősorban ország 1 –, részben pedig belföldön értékesítette.

[6] III. rendű terhelt mint a cég 1 önálló cégjegyzésre jogosult vezető tisztségviselője (ügyvezetője) a társaság közösségi beszerzéseinek egy részét úgy bonyolította, hogy a megvásárolt élőállat (sertés) fiktív számlázási láncolatban keresztül került értékesítésre a cég 1 részére annak érdekében, hogy az első magyarországi vevőt terhelő általános forgalmi adó fizetési kötelezettséget elkerülje és a cég részére közvetlenül beszámoló társaság által kibocsátott számlák után jogosulatlanul adólevonási jogot tudjon gyakorolni.

[7] A közösségi beszerzésekről közvetlenül a cég 1 részére számlát kibocsátó társaságok – cég 2, cég 3, cég 6, cég 5 – azonban az élőállat-vásárlásra irányuló gazdasági tevékenységben semmilyen módon nem vettek részt, szerepük kizárólag a számlák kiállítására korlátozódott, lehetővé téve ezzel, hogy az általuk kibocsátott belföldi számlák áfa-tartalmát a cég 1 adott időszaki áfa bevallásaiban jogosulatlanul levonásba helyezze.

[8] Az ismertetett módon a cég 1 részére számlát kibocsátó gazdasági társaságok a fiktív értékesítési láncolatban betöltött szerepük szerint az árut már ugyancsak más belföldi gazdasági társaságtól vásárolták, s utóbbi volt az áru közösségi beszerzője, amelyet a közösségi beszerzés után az áfa fizetési kötelezettség Magyarországon elsőként terhelt volna.

[9] A közösségi beszerzésekről a cég 1 felé számlát kibocsátó gazdasági társaságok – cég 2, cég 3, cég 6, cég 5 – az árut kísérő okmányokon (Bizonyítvány a Közösségen belüli kereskedelemhez, CMR) nem jelentek meg. Annak ellenére nem, hogy a közösségi tagállamokból, így ország 2-ből (cég 8; cég 9; cég 10; cég 11; cég 12; cég 13; cég 14; cég 15), ország 3-ból (cég 16), ország 4-ből (cég 17), ország 5-ből (cég 18), ország 6-ból (cég 19) beszerzett élőállat a külföldi értékesítőtől egyenesen a cég 1 cím 1 alatti vágóhídjára került leszállításra. A fuvarokat kísérő okmányokon az áru kiszolgáltatásának helye minden esetben a cég 1 vágóhídja volt, s az élőállat a valóságban is oda érkezett valamennyi alkalommal.

[10] A cég 1 a cég 2, a cég 3, a cég 6 és a cég 5 által kibocsátott hiteltelen számlák könyvelésébe állításával és a számlák adatainak az adott időszaki bevallásokban való szerepeltetésével olyan áfa-t igényelt vissza jogosulatlanul, melyet a közösségi beszerzéshez kapcsolódó fiktív értékesítési lánc egyetlen belföldi szereplője sem fizetett meg korábban.

[11] Mindezek mellett a III. rendű terhelt mint a cég 1 ügyvezetője a társaság közösségi beszerzéseinek egy másik részét akként bonyolította, hogy az élőállatot (sertés) egyetlen belföldi gazdasági társaság közbeiktatásával vásárolta meg a külföldi partnertől ugyancsak annak érdekében, hogy az első magyarországi vevőt terhelő általános forgalmi adó fizetési kötelezettséget elkerülje és a cég részére közvetlenül beszámoló társaság által kibocsátott számlák után jogosulatlanul adólevonási jogot tudjon gyakorolni.

[12] A számlázási láncba ilyen módon első magyarországi vevőként beiktatott, és a cég 1 részére számlát kibocsátó társaságok – cég 7, cég 4 – azonban az élőállat vásárlásra irányuló gazdasági tevékenységben semmilyen módon nem vettek részt, szerepük névleges volt és kizárólag a számlák kiállítására korlátozódott, lehetővé téve ezzel, hogy az általuk kibocsátott belföldi számlák áfa-tartalmát a cég 1 adott időszaki áfa bevallásaiban jogosulatlanul levonásba helyezze.

[13] A közösségi tagállamokból, így a cég 4 esetében ország 2-ből (cég 13), míg a cég 7 esetében ország 6-ból (cég 20; cég 21; cég 22.; cég 23; cég 24; cég 25; cég 26; cég 27) beszerzett élőállat a külföldi értékesítőtől egyenesen a cég 1 cím 1 alatti vágóhídjára került leszállításra. A fuvarokat kísérő okmányokon az áru kiszolgáltatásának helye minden esetben a cég 1 vágóhídja volt, s az élőállat a valóságba is oda érkezett valamennyi alkalommal.

[14] A cég 7 színlelt közreműködésével ország 6-ból megvásárolt valamennyi élőállat a cég 1 számára, érdekében került beszerzésre úgy, hogy a cég 7 által a cég 1 felé kiállított számlákon szereplő nettó beszerzési ár jelentősen alacsonyabb volt a ország 6-beli értékesítési árnál.

[15] A cég 7 nevére vásárolt közösségi áru fuvarozásáról minden esetben a cég 28 nevére kellett az igénybe vett fuvarozó társaságoknak számlát kiállítaniuk, mely utóbbi – ugyancsak fiktív – cég feletti irányítást szintén a IV. rendű terhelt gyakorolta ténylegesen, annak ellenére, hogy a társaság törvényes képviselője 2011 májusától a IX. rendű terhelt volt, aki azonban 2011. szeptember 24. napján írásban meghatalmazta a IV. rendű terheltet a cég képviseletére.

[16] A cég 7 nevében kibocsátott számlákat a IV. rendű terhelt, míg a cég 4 nevében kibocsátott számlát ismeretlen személy bocsátotta a III. rendű terhelt rendelkezésére azért, hogy azok után a III. rendű terhelt a cég 1 ügyvezetőjeként jogosulatlanul gyakoroljon áfa-levonási jogot.

[17] A cég 1 a cég 7 és a cég 4 által kibocsátott hiteltelen számlák könyvelésébe állításával és a számlák adatainak az adott időszaki bevallásokban való szerepeltetésével olyan áfa-t igényelt vissza jogosulatlanul, melyet az áru névleges közösségi beszerzőjeként számára számlát kiállító gazdasági társaság sem fizetett meg korábban.

[18] A cég 2, a cég 3, a cég 6, a cég 5, a cég 7, valamint a cég 4 nevében kiállított és a cég 1 által befogadott, majd adóbevallásaiban szerepeltetett hiteltelen számlákon feltüntetett adóalap összege mindösszesen 3.284.085.860 forint, e számlák áfa-tartalma mindösszesen 821.462.153 forint.

[19] Emellett a III. rendű terhelt mint a cég 1 ügyvezetője azért, hogy a társaság áfa fizetési kötelezettségét jogosulatlanul csökkentse, az Európai Közösségen belülre – ország 6-ba és ország 1-be – történő adólevonási joggal járó adómentes, de meg nem történt termékértékesítéseket tüntetett fel a cég 2009 decemberére, illetve 2010 februárjától 2011 novemberéig tartó időszakra vonatkozóan benyújtott havi áfa-bevallásaiban.

[20] A bevallások alapjául szolgáló bizonylatokon feltüntetett, Európai Közösségen belülre történő értékesítések ténylegesen nem valósultak meg. A számlákon és a hozzájuk kapcsolódó egyéb bizonylatokon szereplő áru Magyarország területét nem hagyta el, azok egy része belföldön számla nélkül került értékesítésre, más része meg nem történt gazdasági eseményt takar. Az előbbi körbe tartozó – belföldön számla nélküli – értékesítések egy része az I. rendű terhelt által irányított bünszervezet részére történt a II. vádpontban írtak szerint (a cég 28 és a cég 29 felé számlázott fiktív értékesítések egy része). A meg nem történt gazdasági események körében az I. rendű terhelt részben ténylegesen megvalósult belföldi értékesítések Európai Közösségen belülre történő értékesítésként történő ismételt leszámlázásával (a cég 30, a cég 31, a cég 32 és a cég 33 felé számlázott fiktív értékesítések), részben pedig olyan számlák kiállításával gyakorolt jogosulatlanul adólevonási jogot, melyek egyáltalán nem történtek meg (a cég 28, valamint a cég 29 felé számlázott fiktív értékesítések másik része).

[21] A cég 1 által a cég 30, a cég 31, a cég 32, a cég 33, a cég 29 és a cég 28 felé 2009 decemberétől 2011 novemberéig kiállított fiktív számlákon feltüntetett adóalap mindösszesen 1.512.936.357 forint, áfa-tartalmuk mindösszesen 378.234.089 forint volt.

[22] A 2009-ben, 2010-ben és 2011-ben havi, 2012-ben negyedéves bevallás benyújtására kötelezett cég 1 vád tárgyává tett időszakban a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Adóigazgatóságához (a továbbiakban: állami adóhatóság) benyújtott áfa-bevallásaiban bevallási kötelezettségének a tényállásban részletesen feltüntetett – valótlan – tartalommal tett eleget.

[23] Az állami adóhatóság a 2009. december 1. és 2011. május 31. napja közötti bevallási időszakban a minden hónapban visszaigénylő pozícióban lévő cég 1 által visszaigényelt adót kiutalta.

[24] A 2011. június 1. és 2012. március 31. napja közötti bevallási időszakokra benyújtott adóbevallásokban a cég 1 által visszaigényelt általános fogalmi adó kiutalását az adóhatóság ugyan megtagadta, azonban a társaság által e határozatok bírósági felülvizsgálata iránt indított

perek eredményeként a bíróság azokat megsemmisítette, és az adóhatóságot új eljárásra utasította. Ennek következtében a Nemzeti Adó- és Vámhivatal a kiutalni kért és addig visszatartott, mindösszesen 476.943.000 forintot a cég 1 részére kiutalta. A megismételt közigazgatási adóügyi eljárásokban meghozott, a céget ismételten kötelező határozatok tekintetében a társaság újra felülvizsgálati kérelemmel élt, mely eljárások jelenleg is folyamatban vannak.

[25] Ekként a III. rendű terhelt az I. tényállásban részletezett cselekményével 2010. január 20. és 2012. április 18. napja közötti időszakban áfa adónemben az állami költségvetésnek 1.199.694.000 forint vagyoni hátrányt okozott. (I. tényállási pont)

[26] Az I. rendű és a II. rendű terhelt 2010 januárjától kezdődően egy 2010 augusztusára kialakuló és 2012. augusztus 22. napjáig működő olyan bünszervezetet hozott létre és irányított, mely kezdetben saját feldolgozásból, később ezzel párhuzamosan a cég 1-től, végül ezeket követően a cég 34 ország 6-ban lévő gazdasági társaságtól származó – főként – sertéshúst értékesített különböző magyarországi – elsősorban budapesti és Pest megyei – vállalkozásoknak oly módon, hogy a belföldi értékesítés után fizetendő általános forgalmi adó elkerülése érdekében az értékesített terméket részben eleve az adó elkerülése céljából létrehozott vagy erre használt belföldi gazdasági társaságok nevében számlázták ki a vevőknek.

[27] A számlázásra használt gazdasági társaságokat azok elhasználódását követően – mely az adott társaság adószámának felfüggesztését vagy felszámolásának elrendelését jelentette – másokra cserélték, de előfordult a cégek rövid ideig tartó párhuzamos, egyidejű használata is.

[28] Az I. rendű terhelt mint az cég 35 ügyvezetője úgy döntött, hogy a társaság székhelyén létesített vágóhidat saját maga, illetve a cég 35 fogja üzemeltetni oly módon, hogy személy 1 külföldi állampolgár közvetítésével ország 3-ból behozott élősertést fognak a vágóhídon levágni, majd vágóhídi feldolgozást követően értékesíteni. I. rendű terheltben azonban igen hamar tudatosult, hogy a sertéshús-piacon csak akkor lesz versenyképes, ha – más piaci szereplőkhöz hasonlóan – ország 3-ból úgy hozza be az élősertést, hogy az általános forgalmi adót nem fizeti meg utána. Az adó elkerülésére irányuló tevékenységét azonban nem a cég 35 cégneve alatt kívánta folytatni, ezért szüksége volt egy másik, kifejezetten adóelkerülési célból alapított gazdasági társaságra. Ez a gazdasági társaság volt a cég 36.

[29] A cég 36 névleges ügyvezetője tanú 1 volt, aki azonban a gazdasági társaság működtetésében nem vett részt, a társaság alapításában való közreműködést tanú 2 közvetítésével azért vállalta, mert azt a valótlan ígéretet kapta, hogy a cégben munkát fognak biztosítani számára. A cég 36 valódi irányítója az I. rendű terhelt volt. A cég 36 főként ország 3-ból hozta be az élősertést, de 2010. III. negyedévében történt élősertés-behozatal ország 6-ból is a cég 36 cégneve alatt, illetve a cég vásárolt belföldi forrásokból is.

[30] A II. rendű terhelt 2010. január 4. napjától kezdett el dolgozni az I. rendű terhelt alkalmazásában a cég 36 bejelentett alkalmazottjaként. Feladata ekkor még a cég 36 nevében az országba behozott, illetve belföldön megvásárolt élősertés cég 35 vágóhídján történt levágását, feldolgozását követően keletkező sertéshús terítése volt, főként budapesti vállalkozások részére. A II. rendű terhelt az I. rendű terhelt lekötöztettségévé vált, részben az I. rendű terhelt által részére ajánlott munkalehetőség miatt, részben pedig azért, mert az I. rendű terhelt kifizette helyette korábbi tönkrement vállalkozásából fennmaradt tartozását.

[31] A főként budapesti és Pest megyei vállalkozások részére értékesített sertéshúsról a II. rendű terhelt szintén a cég 36 nevében adott számlát. I. rendű terhelt azonban nemcsak az Európai Közösség területéről történt termékbeszerzés utáni, hanem a belföldi értékesítésre figyelemmel teljesítendő általános forgalmi adót sem kívánta megfizetni. Arról, hogy a cég 36

kifejezetten adóelkerülésre, a törvényes működés színlelésére alapított gazdasági társaság, a II. rendű terhelt is kezdettől fogva tudott.

[32] A cég 36 cégneve alatt történő sertéshús-értékesítésben 2010 márciusától kezdve vett részt a II. rendű terhelt – akkor még leendő – sógora, a VI. rendű terhelt, akinek feladata kezdetben a rakodásban történő segédkezés volt, és akit már az I. rendű terhelt bizalmát egyre inkább élvező II. rendű terhelt alkalmazott erre a munkára. A VI. rendű terhelt ugyancsak tudomással bírt arról, hogy olyan áru értékesítésében vesz részt, mely után az általános forgalmi adót nem fizetik meg. A II. rendű terhelt az I. rendű terhelt fő bizalmi emberévé történő előre lépésével egyidejűleg a VI. rendű terhelt a továbbiakban sofőrként vett részt a hús értékesítésében.

[33] 2010 novemberétől az I. rendű és a II. rendű terhelt irányításával működő csoport az akkor még mindig a cég 36 nevében terített sertéshúst már nemcsak a fent említett saját forrásból biztosította, hanem egy részét a cég 1-től szerezte be.

[34] A cég 1-től történő húsbeszerzés úgy működött, hogy a III. rendű terhelt mint a cég 1 ügyvezetője a megvásárolt áruról a számlát a cég 29 – majd a cég 28 – elnevezésű külföldi gazdasági társaság nevére állította ki. A cég 29 bejegyzett törvényes képviselője személy 2 volt, aki azonban csak a felkínált pénzért cserébe vette nevére a céget, azzal gazdálkodó tevékenységet folytatni nem kívánt és nem is folytatott. A II. rendű terhelt azonban a cég 29 képviselőjére irányuló meghatalmazással rendelkezett, melyet az I. rendű terhelt szerzett be a részére.

[35] A cég 29 – majd a cég 28 – cégnevére a cég 1 által kiszámlázott áru azonban Magyarország területét nem hagyta el, azt az I. és II. rendű terhelt által irányított csoport értékesítette a fentebb már említett, elsősorban budapesti és Pest megyei vállalkozások részére. A gördülékenyebb ügymenet érdekében a II. rendű terhelt a cég 29 bélyegzőjét – melyet a képviselőre vonatkozó meghatalmazással együtt kapott – a cég 1 cím 1 alatt üzemeltetett vágóhídján hagyta, mely így a III. rendű terhelt rendelkezésére állt. A III. rendű terhelt ezt a helyzetet kihasználva számlázott a cég 29 nevére jóval több árut annál, mint amennyit az I. rendű és II. rendű terhelt által irányított csoport onnan ténylegesen elszállított.

[36] A cég 1 által az I. rendű és II. rendű terhelt által irányított bünszervezet részére értékesített árut – arra az esetre, ha a szállítmányt útközben hatósági ellenőrzés alá vonnák – a III. rendű terhelt csak belföldi szállítólevéllel látta el, melyen címzettként a cég 36-ot, vagy a II. rendű terheltet tüntették fel. Az I. rendű és II. rendű terhelt által irányított bünszervezet a cég 1-től ily módon beszerzett árut a saját vevői részére a cég 36 nevében számlázta ki.

[37] A cég 35 vágóhídján feldolgozott sertést és a cég 1-től beszerzett árut az I. rendű és II. rendű terhelt által irányított csoport a cég 35 tulajdonában lévő, illetve bérelt teherautókon szállította ki a vevők részére.

[38] A cég 1-től történő beszerzések 2011 őszére fokozatosan teljesen megszűntek, és ettől kezdve az I. rendű és II. rendű terhelt által irányított bünszervezet a vevőik részére értékesített árut kizárólag a cég 34 külföldi gazdasági társaságtól, annak vágóhídjától szerezte be. Ebben a gazdasági kapcsolatban a cég 3-et üzletkötőként a X. rendű terhelt képviselte, akit az I. rendű terhelt mutatott be a II. rendű terheltnek.

[39] A cég 34-től történő árubeszerzés úgy működött, hogy a bünszervezet vevői megrendeléseiket a II. rendű terhelt felé adták le, aki azt összesítve továbbította a X. rendű terheltnek, meghatározva egyúttal azt is, hogy a cég 34 az értékesítésekről a számlát mely magyar gazdasági társaságok részére állítsa ki.

[40] A II. rendű terhelt – az I. rendű terhelt iránymutatása szerint – erre a célra a IX. rendű terhelt által képviselt cég 37-et és cég 38-at, az V. rendű terhelt által képviselt cég 39-et és a

IV. rendű terhelt által képviselt cég 40-et használta. Az áru vevők felé történő kiszámlázása ugyancsak ezen társaságok, valamint a IV. rendű terhelt által képviselt cég 7 nevében történt.

[41] A megnevezett gazdasági társaságokat terhelte az áru első közösségi beszerzőjeként fizetendő áfa, melyet azonban a bünszervezet irányítóinak nem állt szándékában megfizetni, mint ahogyan a bünszervezet vevői felé ezen társaságok nevében kiállított számlák alapján fizetendő általános forgalmi adót sem. A beszerzésekhez és értékesítésekhez használt magyar gazdasági társaságokat „vagy eleve adóelkerülési célból alapították”. Ezzel a bünszervezet valamennyi résztvevője is tisztában volt.

[42] Az árut a vevőkhöz részben közvetlenül a cég 34 teherautóival szállították le, részben úgy, hogy az árut Budapestig a cég 34 teherautói vitték, majd ott a cég 35 tulajdonában lévő, illetve bérelt teherautókra átpakolták, s arról terítették. Rövid ideig a VII. rendű és a VIII. rendű terhelt közvetlenül is szállított a cég 34 külföldi vágóhídjáról. A cég 34 árujának a sofőrök által a vevőktől összeszedett ellenértékének a X. rendű terhelt részére történő átadása és a cég 34 által kiállított számlák X. rendű terhelttől történő átvétele és a II. rendű terhelt részére történő továbbítása a VI. rendű terhelt feladata volt.

[43] A cég 34-gyel létesített gazdasági kapcsolattal egyidőben, 2011 szeptemberében vált a bünszervezet tagjává a VIII. rendű terhelt, aki sofőrként vett részt az áru értékesítésében és aki korábban – még abban az időben, amikor a vágóhidat maga a cég 35, illetve az cég 41 cégneve alatt az V. rendű terhelt üzemeltette – már dolgozott a cég 35 vágóhídján. A VIII. rendű terhelt anyagilag ugyancsak el volt köteleződve az I. rendű terhelt felé, mert korábbi vállalkozása során felhalmozott tartozását az I. rendű terhelt fizette meg helyette. Az I. rendű terhelt a tényállásbeli időszakot megelőzően is azért alkalmazta a vágóhídon a VIII. rendű terhelten, hogy tartozását törleszteni tudja felé.

[44] Munkába állását követően az I. rendű terhelt arra utasította a VIII. rendű terhelten, hogy hívja fel telefonon az V. rendű terhelten, utóbbi ugyanis a fent említett elszámolási vita kialakulása óta, illetve azóta, hogy az I. rendű terhelt a tartozás megfizetése érdekében folyamatosan zaklatta, közvetlenül az I. rendű terhelttel nem volt hajlandó szóba állni. A VIII. rendű terhelt közreműködésével az I. rendű terheltnak azonban az előbbieket szerint sikerült kapcsolatba lépnie az V. rendű terhelttel, akivel közölte, hogy amennyiben lehetővé teszi, hogy a cég 39 cégneve alatt ország 6-ból húst vásároljanak, illetve azt belföldön értékesítsék, úgy ezzel letudhatja az I. rendű terhelt felé fennálló tartozását. Az V. rendű terhelt az I. rendű terhelt ajánlatát elfogadta és több, általa előre aláírt és lepecsételt számlatömböt adott át a VIII. rendű terheltnak egy üzemanyagtöltő állomáson. A VIII. rendű terhelt a számlatömböket a II. rendű terheltnak adta tovább. Mindezen túl az V. rendű terhelt 2011. szeptember 12. napján – ... ügyvéd előtt – írásban is meghatalmazta a VIII. rendű terhelten azzal, hogy akadályoztatása esetén a cég 39-et „önállóan képviselje szerződéskötés, illetve jognyilatkozatok megtétele, számla kiállítása során; továbbá közjegyzői, hivatalos eljárás során, valamint rendőrség, adóhatóság, vám- és pénzügyőrség stb., előtt; továbbá a cég számlavezetését ellátó pénzügyintézeteknél (számlakezelés, pénzfelvétel stb.) teljes jogkörrel a cég képviselőségét ellássa.”.

[45] A cég 39 nevében kiállított számlák a cégnél maradó példányait a VIII. rendű terhelt vitte el rendszeresen az V. rendű terhelt részére, aki azonban azokat nem könyveltette le, hiszen tisztában volt vele, hogy a cégére az I. rendű és II. rendű terheltnak éppen azért volt szüksége, hogy a húskereskedelem utáni általános forgalmi adót ne fizessék meg.

[46] Az áru ország 6-ból történő beszerzéséhez és belföldi értékesítéséhez egyaránt használt cég 37-et, cég 38-at és cég 40-et, valamint a kizárólag belföldi értékesítésre használt cég 7-et az ebben az időben az I. rendű terhelttel jó viszonyt ápoló IV. rendű terhelt biztosította a bünszervezet részére az alábbiak szerint.

[47] A IX. rendű terhelt – aki korábban kőművesként dolgozott a IV. rendű terhelt alkalmazásában – sógora, személy 3 a cég 42-ben meglévő üzletrészét a IV. rendű terhelt rábírására vásárolta meg névlegesen, és így vált egyidejűleg a társaság bejegyzett ügyvezetőjévé is. A IV. rendű terhelt ajánlatát – mely arról szólt, hogy ha a IX. rendű terhelt nevére veszi a céget, akkor ezért rendszeresen pénzt fog kapni cserébe – a IX. rendű terhelt nővére, személy 4 közvetítette a IX. rendű terhelt felé. A IX. rendű terhelt taggá, illetve ügyvezetővé válásával egyidejűleg a társaságot átnevezték cég 37-re. Ezt követően az új cégnévre a IX. rendű terhelt – ugyancsak a IV. rendű terhelt felhívására és jelenlétében – bélyegzőt csináltatott, illetve néhány számlatömböt vásárolt, melyeket aztán átadott a II. rendű terhelt részére, akivel a IV. rendű terhelt ismertette össze a cég 35 vágóhidján, ahol a IX. rendű terhelt ez idő tájt kőművesként dolgozott. A IX. rendű terhelt ekkor szerzett tudomást arról, hogy a céget arra akarják használni, hogy ország 6-ból behozott húst kívánnak vele értékesíteni. A IX. rendű terhelt annak ellenére, hogy tudta, a cég 37-et áfa fizetés elkerülésére fogják használni, a cég bélyegzőjét a II. rendű terheltnek átadta. A közreműködéséért cserébe néhány tízezer forintot kapott alkalmanként, melyet többnyire a IV. rendű terhelt, kivételesen a II. rendű terhelt adott át neki.

[48] Néhány hónap elteltével, 2011 decembere körül, a II. rendű terhelt arra kérte a IX. rendű terheltet, hogy a korábbi feltételekkel – azaz rendszeres készpénz juttatásáért cserébe – alapítson egy újabb céget számára, annak érdekében, hogy a fentiek szerint megismert húskereskedelmi tevékenységet folytatni, végezni tudja. Így került sor a cég 38 megalapítására, melynek költségeit a IV. rendű terhelt biztosította. A IV. rendű terhelt közvetítette továbbá a IX. rendű terhelt felé a II. rendű terhelt azon kérését, hogy a cég 38 részére bélyegzőt csináltasson és számlatömböket vásároljon. A bélyegzőt és a számlatömböket a IX. rendű terhelt közvetlenül a II. rendű terheltnek adta át, akitől ezért cserébe 100.000 forintot kapott. Azért, hogy a cég 38 nevében történő számlázást lehetővé tette, a IX. rendű terhelt a későbbiek során is kapott még több alkalommal készpénzt a II. rendű terhelttől, melyet egy alkalommal a VIII. rendű terhelt vitt el a részére.

[49] A cég 37 és a cég 38 kiállítónál maradó számlapéldányait a II. rendű terhelt gyűjtötte össze, majd azokat az I. rendű terhelt utasítására a IV. rendű terheltnek adta át.

[50] A IX. rendű terhelt sem a cég 37, sem pedig a cég 38 cégneve alatt nem kívánt valós gazdasági tevékenységet folytatni.

[51] A fent írtak szerint a kezdetben még csak az I. rendű és a II. rendű terhelt által folytatott, az áfa elkerülésére irányuló tevékenységet 2010 augusztusára már a háromnál több fő részvételével zajló hosszabb időre szervezettség, továbbá az összehangoltságot biztosító többszintű hierarchikus felépítés és az egyes szintekhez delegált, egymástól jól elkülönülő végrehajtási és irányítási feladatok, jogkörök jellemezték. A tevékenység fő irányítója továbbra is az I. rendű terhelt maradt, aki azonban a döntés jogát csak a legfontosabb kérdésekben tartotta fenn magának, a hierarchia legalsó fokán elhelyezkedő sofőröknek az I. rendű terhelt csak kivételes esetben adott közvetlenül utasítást, a napi működés irányítása a II. rendű terhelt joga és feladata lett azzal, hogy a bevétellel továbbra is az I. rendű terhelt felé kellett elszámolnia. A sofőrök – így a VI., VII., VIII. és XI. rendű terhelt – feladata volt az áru szállításán és rakodásán túl az is, hogy a vevők részére a számlát kitöltsék, átadják. Ez többnyire akként zajlott, hogy a sofőrök lepecsételt és aláírt számlatömböket kaptak a II. rendű terhelttől, nekik már csak az értékesített áru fajtáját, mennyiségét és árát kellett a számlán rögzíteniük, valamint a számlát a vevőnek átadniuk és a számla ellenértékét átvenniük. A sofőrök kezdetben közvetlenül a II. rendű terhelt felé számoltak el a bevétellel, később – amikor már a VIII. rendű és a XI. rendű terhelt is tagja lett sofőrként a bünszervezetnek – a legalsó szinten bizalmi emberré emelt VI. rendű terhelt felé, s utóbbi volt, aki a II. rendű terhelt felé elszámolt. A VI. rendű terhelt volt az továbbá, aki a II. rendű

terhelt esetleges távolléte alatt a vevőktől a rendeléseket felvette, összesítette és továbbította a X. rendű terhelt felé. A VI. rendű terhelt továbbá a cég 34-től történő árubeszerzés időszakában az áru ellenértékét a X. rendű terheltnek átadta, tőle a számlákat átvette és a II. rendű terheltnek eljuttatta.

[52] A jórészt az áfa meg nem fizetése révén elért haszonból a sofőrök akként részesedtek, hogy a II. rendű terhelttől fizetést kaptak, melynek összege kezdetben napi 5.000 forint volt, mely később – fokozatosan – napi 10.000 forintra emelkedett. A fizetés és a működéssel járó egyéb költségek kifizetését követően megmaradt hasznon az I. rendű és a II. rendű terhelt osztozott meg fele-fele arányban a heti – általában pénteki napon tartott – elszámolások alkalmával.

[53] Az I. rendű és II. rendű terhelt által irányított bünszervezet működésének a nyomozó hatóság által 2012. augusztus 22. napján összehangolt akció keretében foganatosított kényszerintézkedések vetettek véget.

[54] Az I. rendű és a II. rendű terhelt által irányított bünszervezet működéséhez, fenntartásához a a IV. rendű, V. rendű, VI. rendű, VII. rendű, VIII. rendű, IX. rendű és XI. rendű terhelt által a fent részletezettek szerint nyújtott segítség elengedhetetlen volt.

[55] Azon vállalkozások, amelyek részére 2010 augusztusáig – 2010 márciusától a VI. rendű terhelt közreműködésével – az I. rendű és a II. rendű terhelt a cég 36 nevében, majd 2010 augusztusától az általuk irányított bünszervezet a cég 36, a cég 37, a cég 39, a cég 38, a cég 7 és a cég 40 nevében a hússzállítások során számlát állított ki, e kibocsátott számlákat a könyvelésükbe befogadták, adataikat bevallásaikban szerepeltették, a számlák után áfa-levonási jogot gyakoroltak, miközben az I. rendű és a II. rendű terhelt az általuk irányított bünszervezet ezen számlák áfa-tartalmát nem kívánta megfizetni és nem is fizette meg, egyik, a cselekmény elkövetéséhez felhasznált gazdasági társaság esetében sem.

[56] A VI. rendű terhelt 2010. március 31. napja és 2012. augusztus 22. napja közötti időszakban a következő vállalkozások részére szállított húst, tudván, hogy azok után az áfa nem lesz megfizetve: cég 43, cég 44, cég 45, egyéni vállalkozó 1, cég 46, cég 47, cég 48, cég 49, cég 50, egyéni vállalkozó 2, cég 51, cég 52, egyéni vállalkozó 3, cég 53, cég 54, cég 55.

[57] A VIII. rendű terhelt 2011. szeptember 10. napja és 2012. április 30. napja közötti időszakban a következő vállalkozások részére szállított húst, tudván, hogy azok után az áfa nem lesz megfizetve: cég 44, cég 45, cég 50, egyéni vállalkozó 2, cég 51, egyéni vállalkozó 3.

[58] A cég 36 áfa adónemben – bevallásaiban szerepeltetett adatok alapján – 2010. évben negyedéves bevallás benyújtására volt kötelezett, melynek 2010. első, második és harmadik negyedévében eleget tett, azonban 2010. második negyedévéől kezdve belföldi értékesítést nem vallott, 2010. negyedik negyedévéől kezdve pedig áfa-bevallást egyáltalán nem nyújtott be. A cég 36 2010-2012. években általános forgalmi adót nem fizetett be a költségvetésbe.

[59] A cég 37 áfa adónemben – a bevallásaiban szerepeltetett adatok alapján 2011. harmadik és negyedik negyedévében negyedéves bevallás benyújtására volt kötelezett. A társaság 2011. harmadik és negyedik negyedévre vonatkozóan benyújtott bevallása valótlan adatokat tartalmaz. A cég 37 2010-2012. években általános forgalmi adót nem fizetett be a költségvetésbe.

[60] A cég 39 áfa adónemben 2011. évben negyedéves bevallás benyújtására volt kötelezett, melynek eleget tett ugyan, azonban az V. rendű terhelt a húsertékesítési tevékenységből származó számlákat nem könyveltette le, a számlák adatai a bevallásokban nem szerepelnek. A társaság 2012. első és második negyedévére vonatkozóan bevallást nem nyújtott be. A cég 39 2010-2012. években általános forgalmi adót nem fizetett be a költségvetésbe, áfa adónemre mindössze 1.784.785 forint teljesítés érkezett 2011. végén letéti számláról.

[61] A cég 40 2011. és 2012. évben áfa adónemben negyedéves bevallás benyújtására volt kötelezett. 2012. első negyedévre vonatkozóan benyújtott bevallása valótlan adatokat tartalmaz, 2012. második negyedévre vonatkozóan pedig bevallást nem nyújtott be. A cég 40 2011. és 2012. évben általános forgalmi adót nem fizetett be a költségvetésbe.

[62] A cég 7 áfa adónemben 2011 októberéig negyedéves, ezt követően havi, majd 2012-ben ismét negyedéves bevallás tételére volt kötelezett. A társaság 2012. első negyedévi áfa-bevallását nullás tartalommal nyújtotta be, majd a felszámolás 2012. július 12. kezdőnapjal történt elrendeléséig további bevallást nem nyújtott be. A cég 7 2011. és 2012. évben általános forgalmi adót nem fizetett be a költségvetésbe.

[63] A cég 38 áfa adónemben 2011. évben negyedéves bevallás benyújtására volt kötelezett, bevallásait 0-ás tartalommal nyújtotta be. 2012-es évben áfa-bevallást egyáltalán nem nyújtott be. A cég 38 2011. és 2012. évben általános forgalmi adót nem fizetett be a költségvetésbe.

[64] Az I. rendű és a II. rendű terhelt a II. tényállás tárgyává tett cselekmény elkövetésével, a 2010. január 3. napjától 2012. augusztus 22. napjáig tartó időszakban, 2010 augusztusától a bünszervezet irányítójaként, áfa adónemben az állami költségvetésnek mindösszesen 782.987.000 forint vagyoni hátrányt okozott.

[65] Az I. rendű és a II. rendű terhelt cselekményéhez

- a VI. rendű terhelt a leírt cselekményével 2010. március 31-étől 2012. augusztus 22. napjáig – 2010 augusztusától mint a bünszervezet tagja – 776.467.000 forint összegben,

- a VIII. rendű terhelt fent részletezett cselekményével mint a bünszervezet tagja, a bünszervezetben 2011. szeptember 10. napjától 2012. április 30. napja közötti részvételének ideje alatt 439.838.153 forint összegben,

- a IX. rendű terhelt mint a bünszervezet tagja a fentebb részletezett cselekményével az általa biztosított gazdasági társaságok nevében 2011. július 11. és 2012. augusztus 22. között történt számlakibocsátásokra figyelemmel 347.613.000 forint összegben

nyújtott segítséget a vagyoni hátrány okozásához. (II. tényállási pont)

[66] 2012. május hónapban az V. rendű terhelt kivált a II. tényállás szerinti, és az I. rendű és a II. rendű terhelt által irányított bünszervezetből, majd a X. rendű terhelttel együtt, kettejük irányításával 2012. június 4. napjától egy hasonló tevékenységet összehangoltan folytató újabb csoportot hoztak létre általános forgalmi adó meg nem fizetése és az ebből származó haszon megszerzése érdekében, mely csoporthoz a felhívásukra – s a korábbi bünszervezetet elhagyva – a VIII. rendű, a XI. rendű terhelt is csatlakozott, és a XII. rendű terhelt is társult.

[67] A X. rendű terhelt terveinek megvalósításához azonban szükség volt egy magyarországi cégre, hiszen az ország 6-ból behozott áru eladása során csak úgy tudott versenyképes árat kínálni a vevőknek, ha a Magyarországon fizetendő általános forgalmi adót elkerülik, nem fizetik meg, ami egyidejűleg garanciája volt az értékesítésből származó haszon biztosításának. Az értékesítési láncba az áfa elkerülése céljából beiktatandó cég biztosítása az V. rendű terhelt feladata lett, a X. rendű terhelt kezdeményezésére a VIII. rendű terhelt által összehozott, az V., VIII., X. és XI. rendű terhelt részvételével lezajlott megbeszélés eredményeként.

[68] Figyelemmel arra, hogy a cég 39 adószáma ekkor már törlésre került, így ezen társaság nem volt alkalmas arra, hogy a cégneve alatt a terheltek adóelkerülési tevékenységet folytassanak. Az V. rendű terhelt ezért régi ismerősét, a XII. rendű terheltet kérte meg arra, hogy az általa tulajdonolt és ügyvezetésével működő cég 56-ot bocsássa rendelkezésükre

annak érdekében, hogy a cég nevében ország 6-ból sertéshúst hozhassanak be, és a húskereskedelmi tevékenységről a magyarországi vevők részére számlát bocsássanak ki.

[69] A XII. rendű terhelt a felkínált havi 50.000 forintért cserébe hozzájárult ahhoz, hogy az V., VIII., X. és XI. rendű terheltek a húskereskedelmi tevékenységük során a cég 56-ot használják az áfa elkerülési céljaik megvalósítása érdekében.

[70] A megállapodásnak megfelelően a XII. rendű terhelt a cég 56 nevére az V. rendű terhelt által kért számlatömböket megvásárolta, majd azokat aláírva és lepecsételve átadta az V. rendű terhelt részére, aki az áfa elkerülése révén megszerzett haszonból a havi 50.000 forintos összegeket a XII. rendű terhelt részére megfizette. Az ily módon rendelkezésre álló számlákat az értékesítések során a VIII. rendű és XI. rendű terhelt töltötte ki, majd átadták az V. rendű terheltnek, aki azt nem adta tovább a XII. rendű terheltnek, és a számlákat nem is könyveltette. A vevők megrendeléseit a X. rendű terhelt vette fel, és ő volt az, aki az eladási árakat meghatározta. A X. rendű terhelt felé való pénzügyi elszámolás az V. rendű terhelt feladata volt. A cég 34 és a cég 56 értékesítési árai közötti különbözet utáni, valamint az áfa meg nem fizetése révén elért haszonból valamennyi terhelt részesült.

[71] A fentiekre figyelemmel V. rendű és a X. rendű terhelt célja – a VIII., XI. és XII. rendű terhelt részvételével – az értékesítések utáni áfa elkerülése, meg nem fizetése révén elérhető minél nagyobb haszon megszerzése volt.

[72] Azon vállalkozások, amelyek részére 2012. június 4. és augusztus 22. napja közötti időszakban az V. rendű és X. rendű terhelt a cég 56 nevében a hússzállítások során számlát állított ki, e kibocsátott számlákat könyvelésükbe befogadták, adataikat bevallásaikban szerepeltették, a számlák után áfa-levonási jogot gyakoroltak, miközben az V. rendű és X. rendű terhelt ezen számlák áfa-tartalmát nem kívánta megfizetni és nem is fizette meg.

[73] A cég 56 áfa adónemben negyedéves bevallás benyújtására volt kötelezett, melynek azonban nem tett eleget.

[74] Az V. rendű és a X. rendű terhelt 2012. június 4. napjától 2012. augusztus 22. napjáig tartó időszakban, áfa adónemben az állami költségvetésnek mindösszesen 102.592.000 forint vagyoni hátrányt okozott, amelyhez a VIII. rendű, a XI. rendű és a XII. rendű terhelt a fent részletezett cselekményével a teljes összeg tekintetében segítséget nyújtott. (III. tényállási pont)

[75] II. 1. A jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozat ellen I. rendű terhelt, illetve védője, II. rendű terhelt védője, III. rendű terhelt védője, VI. rendű terhelt védője, VIII. rendű terhelt védője, IX. rendű terhelt védője és XI. rendű terhelt terjesztett elő felülvizsgálati indítványt.

[76] 1.1. Az I. rendű terhelt védője indítványát a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjára alapította.

[77] Indítványának kiindulópontjaként kifejtette, hogy a terheltek irányítása alatt álló számlakibocsátók („missing traderek”) által kiállított számlák után áfa-fizetési kötelezettség álláspontja szerint nem állt be, így az I. rendű terhelt tettesként nem követhetett el bűncselekményt.

[78] Az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény (Áfa tv.) 55. § (1)-(2) bekezdésének és a 120. § a) pontjának egybevetésével arra a következtetésre jutott, hogy a fiktív számla áfa-tartalma a befogadó részéről nem helyezhető levonásba, de azt a kibocsátónak sem kell megfizetnie. A számlakibocsátó adózónak ugyanis a jogszabályi feltételek fennállása mellett joga van arra, hogy a fiktív számlára vonatkozó számlát utólag – akár az ügylet jogerős bírósági értékelését követően – érvénytelenítse, és a megfizetett áfát visszaigényelje.

[79] A vagyoni hátrány meghatározása ráadásul jogkérdés, amelyet szakértő nem válaszolhat meg, a bíróság pedig téves döntést hozott annak megállapítása során.

[80] Összegezve, a fiktívnek minősített számlákat kibocsátó gazdasági társaságokat megítélése szerint nem terhelte áfa-fizetési kötelezettség, így „a missing traderekre a jogerős ítélet által telepített áfa fizetési kötelezettség és kimenő számláik áfa tartalmának összeadásaként kalkulált vagyoni hátrány tehát anyagi jogszabálysértést valósít meg”.

[81] Az elkövetői csoport cselekménye valójában annak a megállapítására lehetne alkalmas, hogy a terheltek magatartásukkal szándékosan segítséget nyújtottak a számlabefogadók jogellenes magatartásához, amellyel befogadott fiktív számlák áfa-tartalmát jogellenesen levonásba helyezték, illetve ahhoz is, hogy a tényleges eladók a termékértékesítésük után megfizetendő általános forgalmi adó bevallását és megfizetését elkerüljék. Az ítéleti tényállás azonban a vázolt tettesi alapcselekményt nem rögzíti, így az ahhoz kapcsolódó bűnsegédi magatartása miatt az I. rendű terhelt sem vonható felelősségre.

[82] Mindemellett a ne bis in idem elvének megsértését is bekövetkezni észlelte a jogerős ítélet következményeképpen, mégpedig azáltal, hogy az egyszeri tényleges termékértékesítést a terheltek „mintegy kétszeresen leplezték”.

[83] Ez azt jelenti, hogy az ítélet egyazon ügyletet egyrészt a cég 1-re telepített áfa-fizetési kötelezettségként jeleníti meg, az eladást európai közösségi értékesítésnek számlázva (I. tényállási pont), „másrészt a missing traderek által kibocsátott áfás számlák áfa tartalmát az I. rendű-II. rendű féle csapatra terhelve, mert ezt a húsmennyiséget az ő számláikkal kísérve adták el a vevőknek” (II. tényállási pont). Ezzel szemben az állami költségvetés kizárólag egyszeri áfa-bevételtől esett el, mégpedig attól, amit a cég 1 a ténylegesen belföldi értékesítése során elmulasztott befizetni, és az I. rendű terhelt e tettesi cselekménynek a bűnsegédeként lehetne felelősségre vonható. Kizárólag a számlakiállítás pedig azért nem teremt adófizetési kötelezettséget, mert a termékértékesítést nem a „missing trader”, hanem a cég 1 teljesítette.

[84] Az egyszeri termékértékesítés illetően kétszeri értékelése ezért törvénysértően generált 2 rendbeli cselekményt.

[85] Az anyagi jogszabálysértésként kifogásolt jogértelmezés megítélése szerint a tényállás megalapozatlanságát is „előidézte”, és az általa felderítendőnek tartott tényállás mikénti tisztázásának függvényében a cselekmény helyesnek vélt jogi minősítése felől is állást foglalt, ismételten kiemelve, hogy a „missing traderek” mint formálisan létező cégek nem alanyai az adójogviszonynak, tevékenységük valós termékértékesítés hiányában nem esik az Áfa tv. hatálya alá. Létezésük a valós termékértékesítési láncban a tényleges adóelőnyt élvező szereplőnek – a bűncselekmény tettesének – adókijátszását szolgálja. Következésképpen, a missing traderek tevékenységében közreműködő személyek e tettesi alapcselekményhez járuló bűnsegédi magatartást fejtenek ki, részesi felelősségük azonban a konkrét esetben a tényállásban leírt tettesi alapcselekmény hiányában nem állapítható meg.

[86] Indítványozta ezért, hogy a Kúria az I. rendű terheltet a jogerős ítélet megváltoztatásával az ellene költségvetési csalás büntette miatt emelt vád alól – bűncselekmény hiányában – mentse fel, másodlagosan pedig a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésére, és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítására tett indítványt, hivatkozva arra, hogy a ne bis in idem tilalmának megsértése folytán megállapított 2 rendbeli cselekményként történt minősítéssel előállt anyagi jogszabálysértés csak a bizonyítás megismétlésével orvosolható.

[87] 1.2. A Legfőbb Ügyészség a BF.370/2022/2. számú átiratában az I. rendű terhelt védőjének felülvizsgálati indítványát részben törvényben kizártnak, részben alaptalannak tartotta.

[88] A Be. 650. § (2) bekezdésére és a 659. § (1) bekezdésére utalással törvényben kizártnak értékelte a szakértői kompetencia hiányával és a tényállás megalapozatlanságával összefüggő védői érvrendszert.

[89] Az indítvány érdemére vonatkozóan pedig kifejtette, miszerint az irányadó tényállás nem hagy kétséget afelől, hogy az I. rendű és a II. rendű terhelt által irányított bünszervezet a más cégektől beszerzett árut megvásárolta, majd értékesítette a saját vevői részére, olyan módon, hogy az árut a belföldi értékesítés után általa fizetendő általános forgalmi adó elkerülése érdekében az erre a célra létrehozott vagy erre használt belföldi gazdasági társaságok nevében számlázta ki a vevőknek. Ezzel pedig az I. rendű terhelt tettesi, és nem bűnszegédi magatartását tartotta megállapíthatónak.

[90] Az irányadó tényállás tehát maradéktalanul tartalmazza azokat a tényeket, amelyek az I. rendű terhelt bűnösségének megállapítását és cselekményének minősítését tartalmazzák, ezért az indítvány megítélése szerint alaptalan.

[91] 2.1. A II. rendű terhelt védője indítványában a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontjában meghatározott felülvizsgálati ok megvalósítását róta fel az alapügyben eljáró bíróságoknak.

[92] Annak hangsúlyozása mellett, hogy az eljáró bíróságok mérlegelését nem kívánja támadni, utalt a megalapozott tényállás megállapításának követelményére és az indokolási kötelezettséggel szemben támasztott törvényi elvárásra.

[93] Előrebocsátva, hogy a II. rendű terhelt tényállásban írt cselekményének minősítését – „kivéve természetesen a bünszervezeti minősítést” – nem vitatja, az Európai Unió Bíróságának gyakorlatára is kitérve részletesen elemezte az általános forgalmi adóra megvalósítható költségvetési csalás megállapításával kapcsolatos egyes elméleti és gyakorlati kérdéseket, azonban anélkül, hogy a felvetett kérdéseket a konkrét ügyszöveghez kapcsolta volna.

[94] A bünszervezet hatályos szabályozásának elméleti alapjait áttekintve arra a következtetésre jutott, hogy ismérveinek szűkítő értelmezést kell tulajdonítani, azonban e kérdésben is mellőzte annak kifejtését, hogy az alapügyben a törvény által megkívánt fogalmi elemek közül melyik bekövetkezéséhez fűzhető kétség.

[95] Indítványozta ezért, hogy a Kúria a Be. 663. § (2) bekezdésének alkalmazásával a támadott határozatokat helyezze hatályon kívül, és „az eljárást szüntesse meg, a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságot utasítsa új eljárásra, illetve az ügyiratokat az ügyészségnek küldje meg, mert az alapügyben a bíróság a jogerős ügydöntő határozatot a Be. 649. § (2) bekezdés a)-d) pontjában meghatározott eljárási szabálysértéssel hozta meg”.

[96] 2.2. A BF.402/2022/2. számú átiratában a Legfőbb Ügyészség a II. rendű terhelt védőjének indítványát ugyancsak részben törvényben kizártnak, részben alaptalannak ítélte. Ezen átiratában is utalt a tényálláshoz kötöttség törvényi szabályaira, és ennek folyományaként a megalapozatlanságra való hivatkozás törvényben kizárt jellegére.

[97] Alaptalannak értékelte ugyanakkor a feltétlen hatályon kívül helyezést érdemlő eljárási szabálysértésre való védői hivatkozást, hiányolva az indítványból az eljárási szabálysértés mibenlétének kifejtését.

[98] Rámutatott, hogy a bünszervezet ténybeli alapjának lényegét az elsőfokú ítélet [75] bekezdése, az ehhez kapcsolódó jogi indokolást pedig a [170] bekezdés, valamint a másodfokú ítélet [105]-[124] bekezdése tartalmazza, amelyek mentén a jogerős ítélet törvényesen szabott ki büntetést a II. rendű terhelttel mint bünszervezetben elkövetővel szemben. A BH 2021.217. számon közzétett eseti döntés elvi tartalmát idézve hivatkozása arra is kiterjedt végül, hogy a bünszervezetben elkövetés esetleges törvénysértő megállapítása önmagában nem feltétlenül eredményezi törvénysértő büntetés kiszabását, amennyiben az adott tényálláshoz rendelt törvényi büntetési tételkeret felső határát nem haladja meg.

[99] 3.1. A III. rendű terhelt védője a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjában és a (2) bekezdés d) pontjában írt okból tartotta szükségesnek a felülvizsgálatot.

[100] Az állított feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés bekövetkezésének előzményeként a bíróság helyt adott annak a védői indítványnak, hogy „a tanács elnöke a titkos információgyűjtés és titkos adatszerzés engedélyezésére vonatkozó nyomozási bírói végzéseket, valamint az így szerzett bizonyítékok felhasználásának engedélyezésére vonatkozó törvényszéki elnöki végzéseket szerezze be, csatolja iratokhoz és bocsássa a vádlott és a védő rendelkezésére”. Álláspontja szerint „ezt követően az elsőfokú bíróság eljárásában a bírósági eljárás és döntés függetlenségét és pártatlanságát alapjaiban sértő beavatkozás történt, amelynek részleteit a III. rendű terhelt és védője elől a tanács elnöke eltitkolta”, mert a 133. számú jegyzőkönyv 13. oldalán írtak szerint „az elsőfokú bíróság által szakmai vezetőségnek megnevezett ismeretlen személy beavatkozott az elsőfokú bíróság eljárásába és ennek hatására az elsőfokú bíróság a korábbi döntését megváltoztatta.” Nem a bíróság döntött tehát „arról a bizonyítási anyagról, amelyre a vádlott büntetőjogi felelősségére vonatkozó döntését alapozta, hanem az eljárásba nyíltan (dokumentáltan) beavatkozó ismeretlen személy, akinek a döntését az ítélő bíró végrehajtotta.”.

[101] Az indítvány példátlanul vélte a „nyílt beavatkozást”, amelyre „hazai perjogunk nincs felkészülve”. Álláspontja szerint az eljárás az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdését és a Bszi. 3. §-át egyaránt sértette, amellyel párhuzamosan az alapügyben eljáró bíróság megszegte a Be. 257. § (1) és (2) bekezdésében, valamint a 249. § (1) bekezdés a) és b) pontjában, továbbá a (2) bekezdésében írt szabályokat is. „Mindemellett a bíróságnak az az eljárása, hogy az ügyészség és a bíróság rendelkezésére álló bizonyítékot elzárja a védelem elől, majd erre a bizonyítékokra alapozza a döntését, alapjaiban sérti a tisztességes eljárás Alaptörvényben [XXVIII. cikk (1) bekezdés] és nemzetközi egyezményekben” előírt követelményét. E vélt törvénysértés folytán pedig a bíróság törvényen kívülinek nevezett eljárásához nem tartott kapcsolhatónak jogkövetkezményt.

[102] Okfejtése szerint az a bíróság, amely döntésének meghozatalában nem azonosított, nem megismerhető személy vett részt, nyilvánvalóan nem volt törvényesen megalakítva, a másik oldalról az ismeretlen személy beavatkozásával a vád elbírálásában olyan „bíró” vett részt, aki nem volt mindvégig jelen a tárgyaláson. Ez pedig a Be. 608. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározott, a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja alapján a felülvizsgálatot is megalapozó eljárási szabálysértésként értékelhető.

[103] Sérelmezte, hogy a már az elsőfokú ítélet ellen bejelentett fellebbezésben is érvényesített fenti kifogását a másodfokú bíróság ítélete [66] bekezdésében lényegében „asztal alá söpörte”.

[104] A tényállás érinthetlenségének ismeretében is szükségesnek tartotta rögzíteni, hogy a másodfokú bíróság a Debreceni Fellebbviteli Főügyészség indítványát „kritikátlanul” elfogadva, „minden alap és bizonyítékra hivatkozás nélkül” helyesbítette a tényállást akként, hogy az adóhatóság a 476.943.000 forintot kiutalta a cég 1 részére.

[105] A III. rendű terhelt bűnösségének megállapítását támadva azt is felrótta az alapügyben eljáró bíróságoknak, hogy figyelmen kívül hagyták az Európai Unió Bíróságának gyakorlatát. Az e gyakorlat által kikristályosodott elvek szerint nem vezethet az adólevonási jog megtagadásához, ha az adóhatóság nem cáfolja meg az adott ügylet valós gazdasági tartalmát, nem bizonyítja az adóelőnyt, illetve a számlabefogadó ezekhez fűződő csalárd tudati viszonyát. Az alapügyben eljáró bíróságok pedig e követelményektől elszakadva marasztalták el az I. rendű terheltet költségvetési csalás büntette miatt.

[106] Éles elhatárolást tartott szükségesnek továbbá a számlabefogadó szándékossága (tudta) és gondatlanságának (tudhatta volna) között, ugyanis az első esetben a számlabefogadó

adókijátszást elősegítő támogató közreműködését, a második esetben pedig a partnerével és az általa történt teljesítés körülményeivel összefüggő körütekintésének hiányát tartotta bizonyításra szorulóknak. Ehhez képest az irányadó tényállás alapján legfeljebb arra nézve tartott következtetést levonhatónak, hogy az I. rendű terhelt elmulasztotta a partnerével és az általa történt teljesítés körülményeivel összefüggő kellő körütekintést, ezért nem látta előre, hogy láncolatossá válhat, azaz magatartása nem volt szándékos.

[107] Mindemellett az Európai Unió Crewprint és Vikingo ügyben hozott döntésére való hivatkozással kiemelőnek tartotta, hogy az adóalanyok szabadon választják meg a gazdasági tevékenységük folytatásához és az adóterhek optimalizálásához „legideálisabbnak” vélt szervezeti struktúrát, és nem tagadható meg az adóalanytól az adólevonási jog gyakorlása azért, mert nem szolgáltat a tranzakciós láncolatban részt vevő valamennyi szereplő gazdasági tevékenységét, az általuk teljesített valamennyi ügyletet alátámasztó bizonyítékot.

[108] Ehhez képest a III. rendű terhelt valóban rendszeresen szerzett be külföldről élsértést. Nem vitatta, hogy a külföldről szállított sértéseket közvetlenül a III. rendű terhelt telephelyére szállították, miként azt sem kérdőjelezte meg, hogy a III. rendű terhelt az árut közvetlenül nem a külföldi szállítótól, hanem a magyar importőrtől vásárolta. E vásárlási konstrukció oka gazdasági jellegű volt.

[109] Indítványozta ezért, hogy a Kúria jogerős marasztaló határozatok megváltoztatásával mentse fel a III. rendű terheltet az ellene költségvetési csalás büntette és folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétsége miatt emelt vád alól, másodlagosan a jogerős határozatokat hatályon kívül helyezve a Debreceni Törvényszéket utasítsa új eljárásra.

[110] 3.2. A Legfőbb Ügyészség a VI. rendű terhelt védőjének indítványára BF.554/2022/2. szám alatt küldte meg átiratát.

[111] A törvényszék 133. számú jegyzőkönyvének áttekintését követően kifejtette, hogy a titkos információgyűjtés elrendelése tárgyában született végzések kiadásával kapcsolatos álláspontját – a bíróság szakmai vezetőségének figyelemfelhívására – a tanács elnöke vizsgálta felül és változtatta meg, nem pedig rajta kívül álló más személy. A tanács összetétele az eljárási törvény rendelkezéseinek megfelelt, a tanács tagjai a tárgyaláson mindvégig jelen voltak, így a Be. 608. § (1) bekezdés a) pontjában írt abszolút eljárási szabálysértés álláspontja szerint nem állt be.

[112] Megerősítette, hogy a 476.943.000 forint adóhatóság általi kiutalásával kapcsolatos ítéleti ténymegállapítás a védői indítványában írtakkal összhangban a felülvizsgálati eljárás során valóban érinthetetlen, annak vitatása törvényben kizárt. Ugyancsak törvényben kizártnak tartotta azonban azt a védői hivatkozást is, amely szerint a III. rendű terhelt az árut nem közvetlenül a külföldi szállítótól, hanem a magyar importőrtől vásárolta meg.

[113] Egyebekben pedig az átirat szerint az irányadó tényállás hiánytalanul tartalmazza azokat a tényeket, amelyek mentén a III. rendű terhelt bűnösségének megállapítása mindkét terhére rótt bűncselekmény miatt törvényes, miként a tényállás afelől sem hagy kétséget, hogy a III. rendű terhelt szándékosan törekedett az adókijátszásra.

[114] 3.3. A III. rendű terhelt védője a Legfőbb Ügyészség átiratára tett észrevételében a felülvizsgálati indítványban foglaltakat változtatás nélkül fenntartotta.

[115] Tévesnek vélte az átirat okfejtését az abszolút eljárási szabálysértés megvalósulását illetően. A tanács elnöke ugyanis a védői indítványban felsorolt iratok kiadására vonatkozó döntését szabad akaratából hozta meg, míg a döntés megváltoztatására a bíróság „hivatali felettese” általi „megengedhetetlen beavatkozás” vezetett. A beavatkozót a Debreceni Törvényszék elnöke személyében tartotta azonosíthatónak, „mert nyomozási bíróként ő

engedélyezhette a titkos információgyűjtést, majd később a Debreceni Törvényszék elnöke lett és ebben a pozícióban ismét eljár az ügyben, mert ő adta ki az elnöki igazolásokat a korábbi – saját – nyomozási bírói engedélyeiről.

[116] Indítványának a büntető anyagi jog szabályai megsértéséből eredeztetett irányát illetően megismételte, hogy a tényállásban írt cselekményből a III. rendű terhelt magatartásának szándékossága nem tűnik ki, mert abból nem olvasható ki, hogy olyan láncolat adócsalásban vett részt, amely részvételének körülményei okán tudta vagy tudnia kellett, hogy a láncolat korábbi tagjai áfacsalást követtek el.

[117] 4.1. A VI. rendű terhelt védője a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjára és a b) pont ba) alpontjára hivatkozással indítványozta az ítélet jogerejének felülvizsgálat keretében való áttörését.

[118] A VI. rendű terhelt bűnösségének megállapítását azon az alapon vitatta, hogy a VI. rendű terhelt nem rendelkezett tudomással róla, hogy az általa a II. rendű terhelt felé továbbított számláknak „mi lesz a sorsa, azok hova kerülnek, milyen könyvelési adatok készülnek, történik-e áfa bevallás, fizetés”. Hasonlóképpen nem rendelkezett tudomással, hogy az esetleges bűncselekménnyel realizált haszonból ki és hogyan részesedik, annál is inkább, mert ő maga sem részesedett. Ezzel szemben a VI. rendű terhelt legálisan működő cégnél vállalt munkát, feladatkörei kibővülésüket követően sem lépték túl a számlázással kapcsolatos teendőket, amely megállapítás az elsőfokú ítélet indokolásának [171] bekezdésében írtakkal is összhangban áll. A VI. rendű terhelt kétségkívül több különböző gazdasági társaság nevében állított ki számlákat, azt azonban legfeljebb az I. rendű és a II. rendű terhelt tudhatta, hogy e cégeket az áfa-fizetés elkerülésére hozták létre.

[119] A VI. rendű terhelt által kiállított számlák mögött valós gazdasági esemény állt, így megítélése szerint azok azáltal váltak fiktívvé, hogy a számlakiállító társaságok nem készítettek adóbevallást és nem fizettek áfát. E tényről pedig a VI. rendű terhelt csak utólag, a büntetőeljárás során szerzett tudomást.

[120] Másodlagosan azt is kétségbe vonta, hogy a VI. rendű terhelt cselekményéből a bünszervezeti elkövetés ismérvei kitűnnének. Az ítéltábla ítélete [109] bekezdésében érvelt az elkövetés konspiratív jellege mellett, ugyanakkor a felsorolt érvek a VI. rendű terhelten nem érvényesek. Ennélfogva a VI. rendű terhelt annak sem lehetett tudatában, hogy egy bünszervezet részére fejti ki tevékenységét.

[121] A Btk. 80. § (1) bekezdésében írtakkal ellentétben álló módon, feltűnően aránytalannak ítélte végül a VI. rendű terhelten szemben kiszabott szabadságvesztés 5 év 4 hónapos tartamát a bünszervezetet irányító I. rendű és II. rendű terhelt 6 éves büntetéséhez képest.

[122] Mindezek alapján az alapügyben hozott jogerős ügydöntő határozat megváltoztatására, és a VI. rendű terhelten szemben mind a költségvetési csalás büntette, mind a társtettesként elkövetett magánokirat-hamisítás vétsége miatt felmentő rendelkezés hozatalára, másodlagosan a bünszervezeti elkövetés mellőzésére és enyhébb büntetés kiszabására tett indítványt.

[123] 4.2. A Legfőbb Ügyészség a BF.370/2022/2. szám alatt előterjesztett átiratában a VI. rendű terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt részben törvényben kizártnak, részben alaptalannak tartotta.

[124] Az átirat szerint az irányadó tényállás alapján a VI. rendű terhelt tudomással bírt róla, hogy olyan áru értékesítésében vesz részt, amely után az általános forgalmi adót nem fizetik meg {elsőfokú ítélet [63] bekezdés}, és az elsőfokú ítélet [75] és [76], valamint a másodfokú ítélet [78] bekezdésében írtak szerint tevékenysége a bünszervezet működéséhez, fenntartásához elengedhetetlen volt.

[125] Ehhez képest a VI. rendű terhelt védője a terhelt bűnösségét és a bűnszervezeti elkövetés megállapítását támadó egyes érveit az irányadó tényállásban foglaltaktól eltérő tényekre alapította, ami indítványát e részében törvényben kizártá teszi.

[126] 4.3. A VI. rendű terhelt védője a Legfőbb Ügyészség átiratának ismeretében előterjesztett észrevételében fenntartotta felülvizsgálati indítványát.

[127] Ennek megfelelően a VI. rendű terhelt cselekményére továbbra sem tartotta rávetíthetőnek a bűnszervezet hatályos szabályai által megkívánt ismérveket.

[128] Az ítélet tábla ítéletének [94]-[96] bekezdésére való hivatkozással nem látta elvi akadályát, hogy a Kúria eltérően értékeljen egyes tényeket a tudati tartalom körében.

[129] Vélekedése szerint a bűnszervezeti elkövetés megállapításának mellőzése lényegesen enyhébb büntetés kiszabását indokolná, annál is inkább, mert az eljáró bíróságok a büntetékiszabás elveit nem alkalmazták következetesen. Ezzel pedig – a VI. rendű terhelt számára hátránnyal járó módon – a belső arányosság követelménye is sérelmet szenvedett.

[130] 5.1. A VIII. rendű terhelt védője indítványában a felülvizsgálat Be. 649. § (1) bekezdés a) és b) pontjában írt okát látta megvalósulni.

[131] Okfejtése szerint a bizonyítás anyagával nem támasztható alá, miszerint a VIII. rendű terhelt tudata átfogta volna, hogy „egy bűnszervezet részeként 5 évi szabadságvesztéssel fenyegetett bűncselekményt kövessen el”, amiként a VIII. rendű terhelt cselekményével összefüggésben vagyoni hátrány meghatározására sem kerülhetett volna sor annak megállapítása nélkül, hogy milyen összegben állított ki számlákat.

[132] A VIII. rendű terhelt tudattartalma arra sem terjedt ki, hogy tevékenységével bűnszervezet működését segíti elő.

[133] A leírtak okán az eljáró bíróságok tényfelderítési kötelezettségük elmulasztásával, így a büntető anyagi jog szabályait megsértve állapították meg a VIII. rendű terhelt „bűnszervezetben történő elkövetési státuszát”, ezzel egyúttal törvénysértő büntetést is kiszabva.

[134] Érveire tekintettel elsődlegesen az indítvánnyal támadott határozat hatályon kívül helyezésére, és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítására, másodlagosan a jogerős ítélet megváltoztatására, és a VIII. rendű terhelt felmentésére, ennek hiányában a bűnszervezetben elkövetés megállapításának mellőzésére, és a kiszabott büntetés enyhítésére tett indítványt.

[135] 5.2. A BF.694/2022/2. számú átiratában a Legfőbb Ügyészség úgy értékelte, hogy a VIII. rendű terhelt védője túlnyomórészt az irányadó tényállás törvényben tilalmazott támadásával kívánja alátámasztani felülvizsgálati indítványát, ezért az e részében törvényben kizárt.

[136] Ehhez képest a jogerős ítéletben foglalt tényállásból és az indokolás egyéb részén tett, a tényállás részeként kezelendő ténymegállapításból kiolvasható módon a VIII. rendű terhelt tudomással bírt róla, hogy az általa bonyolított szállítások után az áfa nem lesz megfizetve, amiként a másodfokú ítélet [114] és [115] bekezdésében írtakkal összhangban a bűnszervezetben elkövetéshez szükséges többlet tudattartalmának fennállása sem kétséges. A tényállás egzakt módon rögzíti továbbá, hogy a VIII. rendű terhelt cselekményével a II. és III. tényállási pontban külön-külön milyen összegű vagyoni hátrány okozásához járult hozzá.

[137] A kifejtettek tükrében a bűnszervezeti elkövetés megállapítását törvényesnek, következképpen a kiszabott büntetést támadhatatlannak tartotta, a BH 2021.217. számon közzétett eseti döntésre való utalással megjegyezve, hogy a VIII. rendű terhelttel szemben kiszabott, a halmazati tételkeret alsó határánál is alacsonyabb tartamú szabadságvesztés a bűnszervezeti elkövetés mellőzése esetén sem lenne törvénysértőnek tekinthető.

[138] 6.1. A IX. rendű terhelt védője a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontjában foglalt felülvizsgálati okra való hivatkozással terjesztette elő indítványát, amelyet túlnyomórészt a II. rendű terhelt védőjének indítványában szereplő elméleti okfejtés megismétlésére épített fel.

[139] Az elméleti alapok lefektetését követően pedig arra a következtetésre jutott, hogy már a IX. rendű terhelt bűnösségének megállapítása is törvénysértő, mert „arra semmilyen adat nem volt, hogy tudattartalma – a cégalapításokon túl – a költségvetést károsító cselekményekre is kiterjedt volna”.

[140] Másodlagosan a bünszervezeti elkövetés felrovására sem látott lehetőséget, mert annak fogalmi elemei közül a IX. rendű terhelt esetében a hosszabb időre történt megállapodás, a valóságos hierarchia és a konspiratív elkövetés sem teljesült.

[141] A bünszervezeti elkövetés törvénysértőnek vélt megállapítása álláspontja szerint törvénysértő büntetés kiszabásához is vezetett, a Kúria Bfv.III.77/2017. számú határozatában írtak szerint a téves minősítés alapján kiszabott, de a helyes minősítéshez tartozó büntetési tételkereten belül eső büntetés is lehet törvénysértő.

[142] Indítványozta ezért, hogy a Kúria a jogerős ítélet megváltoztatásával „lényegesen enyhébb” szabadságvesztést szabjon ki a IX. rendű terhelttel szemben.

[143] 6.2. A Legfőbb Ügyészség a BF.1308/2022/2. számú átiratában a IX. rendű terhelt indítványát is részben törvényben kizártnak, részben alaptalannak tartotta.

[144] Az irányadó tényállás ellenében tett, ezért törvényben kizártnak ítélt indítványbeli hivatkozások felsorolását követően az elsőfokú ítélet [71] és [73] bekezdésében írt ténymegállapítások számbavételével úgy látta, hogy a IX. rendű terhelt tudattartalma kiterjedt a bűnsegédi felelősségének megállapításához alapul szolgáló tényekre. Azaz, a IX. rendű terhelt annak tudatában vállalta cégek megalapítását és adta át cégbélyegzőit, hogy terheltársai ezen cégeket költségvetési csalás elkövetésére fogják felhasználni, ilyen módon elősegítve e bűncselekmény megvalósítását.

[145] Mindemellett az elsőfokú ítélet a [171] bekezdésében és a másodfokú ítélet a [105]-[124] bekezdésében a Legfőbb Ügyészség által a IX. rendű terhelt tekintetében is maradéktalanul helytállónak értékelt módon foglalt állást a bünszervezeti elkövetés megállapításáról.

[146] A BH 2021.217. számú eseti döntés [111]-[113] bekezdésének idézésével kifejtette, hogy a bünszervezeti elkövetés megállapítása esetén nem a bűncselekmény minősített esete valósul meg, ezért csak akkor lehetne jelentősége a bünszervezetben elkövetés kérdésének, ha az alapügyben eljáró bíróság a különös részi büntetési tételkeret felső határát meghaladó tartamú szabadságvesztést szabott volna ki.

[147] Jelen esetben pedig a IX. rendű terhelttel szemben kiszabott szabadságvesztés a bünszervezeti elkövetés következményei alkalmazásának hiányában sem éri el a halmazati büntetési tételkeret alsó határát sem, következésképpen felülvizsgálati okot még a bünszervezet esetleges törvénysértő megállapítása sem keletkeztetne.

[148] 7. Az egyes átiratokban kifejtett érvek mentén a Legfőbb Ügyészség indítványozta, hogy a Kúria a támadott ítéletet az I. rendű, a II. rendű, a III. rendű, a VI. rendű, a VIII. rendű és a IX. rendű terhelt tekintetében egyaránt tartsa fenn hatályában.

[149] 8. Az I. rendű terhelt maga is felülvizsgálati indítványt nyújtott be a jogerős ügydöntő határozattal szemben, amelyben egyfelől csatlakozott védőjének a büntető anyagi jog szabályainak megsértésére alapított indítványához, másfelől az alapügyben vétett abszolút eljárási szabálysértések megvalósulására is hivatkozott.

[150] A Be. 608. § (1) bekezdés d) pontjában meghatározott, egyúttal a Be. 649. § (1) bekezdés d) pontja szerint felülvizsgálati okot is megvalósító feltétlen eljárási szabálysértést

vélte felfedezni abban a körülményben, hogy a XVIII. rendű terhelt védője több tárgyalási határnapon sem volt jelen, illetve e védő a III. rendű, a IV. rendű, a XI. rendű, a XIII. rendű, a XVI. rendű és a XVII. rendű terhelt védelmét is ellátta helyettesként, miközben az érdekellentét fennállhatott e terheltek között. Ezen felül más „érdekes helyettesítések” is voltak, „hiszen védő 1 ellátta XI. rendű és XIV. rendű terhelt képviseletét is, ugyanúgy, ahogy védő 2 is. Ugyanakkor védő 3 XIII. rendű terheltet és XVI. rendű terheltet is képviselte egyidejűleg, ami felveti szintén a védő kizárásának lehetőségét”.

[151] Hasonlóképpen aggályosnak látta, hogy a 90. számú jegyzőkönyv szerint a bíróság a III. rendű terhelt védelmére védőt rendelt ki, noha a III. rendű terhelt védője bejelentette, hogy betegsége miatt a tárgyaláson nem tud megjelenni. Álláspontja szerint valamennyi tárgyalási határnapon hiánytalanul részt kellett volna vennie mind a terhelteknek, mind a védőknek.

[152] Vélekedése szerint a törvényszék a Be. 430. § (1)-(7) bekezdésében írt kioktatás teljes vagy részleges hiányában „engedélyezett” távolmaradást a terhelteknek, az I-V., valamint a X. rendű terhelt jelenlétre kötelezését kimondó döntését ráadásul a II. rendű és a X. rendű terheltet érintően megváltoztatva, miközben „arra sem találhatóak minden esetben végzések, hogy a távolmaradást jogszerűen, alaki formában engedélyezte volna a bíróság”.

[153] A tárgyalás ülnökváltozás folytán történt megisméltéseit formálisnak látta, a jegyzőkönyveket pedig pontatlannak abban a kérdésben, hogy mikor ki van jelen. Így a 40. számú jegyzőkönyv szerint a tanács elnöke jelezte, hogy őt – az I. rendű terheltet – be sem engedték a bíróságra, majd mégis jelenlévőnek tekintette. A jegyzőkönyvekből kitűnően a bíróság olyan tényállási pont kapcsán is folytatott bizonyítást az indítványban meg nem jelölt védők és terheltek távollétében, amely valamennyi terheltet érintette.

[154] Kifogásolta a további igazságügyi szakértői bizonyításra vonatkozó bizonyítási indítványának alapügyben történő elutasítását, kifejtve, hogy ez „csak relatív eljárási szabálysértés, de (...) oly mértékű relatív szabálytalanságok történtek az eljárás során, hogy a Be. 608. § (1) bek.-ben írtakat, figyelemmel a 610. §-ra is, alkalmazni kellett volna”, majd idézte a Be. 609. § (1)-(2) bekezdését.

[155] Összességében úgy vélte, hogy az elsőfokú bíróságok által vétett eljárási szabálysértések folytán a másodfokú bíróságnak hatályon kívül helyező döntést kellett volna hoznia, ennek elmulasztását pedig csak a felülvizsgálati eljárásban tartotta orvosolhatónak.

[156] Egyetértett végül a III. rendű terhelt védőjének indítványában foglaltakkal a Be. 608. § (1) bekezdés a) pontjában írt eljárási szabálysértés megvalósulását illetően is.

[157] Indítványozta ezért, hogy a Kúria az első- és másodfokú bíróság határozatát őt érintően helyezze hatályon kívül, és a Debreceni Törvényszéket utasítsa új eljárásra.

[158] 9. Végül, a XI. rendű terhelt ugyancsak felülvizsgálati indítványt terjesztett elő a jogerős ítélet ellen, amelyben részletesen előadta saját, kizárólag az általa legálisnak vélt tevékenységben játszott alkalmazotti feladatok ellátására korlátozódó szerepét a vád tárgyát képező cselekmények megvalósítása során.

[159] Ennek megfelelően soha nem kérdezte meg sem a II. rendű, sem a X. rendű terheltet, hogy „be van-e fizetve a számla”. A jogellenes cselekmények elkövetéséről való tudomásának hiányát álláspontja szerint a lehallgatott telefonbeszélgetések és a tanúvallomások, sőt, még az I. rendű terhelt vallomása is alátámasztja.

[160] Kifejtett indokai alapján kérte a megállapítását, hogy nem követett el bűncselekményt.

[161] **III.** Az I. rendű, a II. rendű, a III. rendű, a VI. rendű, a VIII. rendű és a IX. rendű terhelt védőjének felülvizsgálati indítványa nem alapos, míg az I. rendű terhelt és a XI. rendű terhelt indítványa alapján a felülvizsgálat a törvényben kizárt.

[162] 1. A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amely a Be. 648. §-a alapján csak a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen, és kizárólag a Be. 649. §-ában tételesen felsorolt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe. A felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető, ezért az azon kívül eső anyagi vagy eljárásjogi kérdések a felülvizsgálatban közömbösek.

[163] 2. Az indítványok elemzése révén a Kúria elsőként az I. rendű és a XI. rendű terhelt indítványát illetően megállapította, hogy azok alapján a jogerős ügydöntő határozat felülvizsgálat keretében történő felülbírálata törvényben kizárt.

[164] 2.1. Az I. rendű terhelt indítványában feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértések [Be. 608. § (1) bekezdés d) pont] megvalósítását állítva érvelt a jogerős ítélet hatályon kívül helyezése és a Debreceni Törvényszék új eljárásra utasítása mellett. Beadványának 1-4. pontjában azonban kivétel nélkül olyan, eljárási szabálysértésnek vélt bírói döntéseket kifogásolt, amelyek nem az ő vagy védője, hanem terhelt-társai, illetve terhelt-társai védőinek jelenlétét érintették.

[165] A Be. felülvizsgálatra jogosultak körét meghatározó 651. § (1)-(2) bekezdésének, valamint a felülvizsgálat terjedelmét megszabó 659. § (5)-(6) bekezdésének egybevetéséből az következik, hogy a felülvizsgálat – erre alapot adó ok esetén is – csak arra a terheltekre nézve folytatható le, akinek javára vagy terhére felülvizsgálati indítványt nyújtottak be (EBH 2013.B.2.II. szám alatt közzétett Bfv.I.505/2012/6. számú határozat). A Kúria az eljárási szabálysértések kapcsán is csak azokra a terheltekre vonatkozóan bírálhatja felül a megtámadott határozatokat, akik terhére vagy javára a felülvizsgálati indítványt előterjesztették; ezért a védő a felülvizsgálati indítványában csak olyan felülvizsgálati okra hivatkozhat, amely a saját védencét érinti. Felülvizsgálati eljárásban a jogerős ügydöntő határozat felülbírálatára és a jogerő feloldására csak annak a terheltnek a tekintetében kerülhet sor, akire nézve a felülvizsgálati ok megvalósult (BH 2016.170.II. szám alatt közzétett Bfv.I.1.882/2015/6. számú határozat). A Kúria a felülvizsgálatot hivatalból nem terjesztheti ki az alapügy olyan terheltjére, akire felülvizsgálati indítványt nem terjesztettek elő (BH 2018.7. szám alatt közzétett Bfv.II.1.293/2017/2. számú határozat).

[166] Az I. rendű terhelt pedig valójában az általa felsorolt terhelt-társait érintő eljárási szabálysértések megvalósulását állította, hiszen az ő, illetve védőik jelenlétét hiányolta egyes eljárási cselekményekről, illetve védőik távollétét állította a vizsgálandónak tartott érdekellentétek ellenére történt védői helyettesítések okán. Ezzel szemben maga sem vitatta, hogy saját védelmében a bíróság tárgyalásán kizárási okkal nem érintett védő jelenléte biztosított volt, illetve – az indítvány 5. pontjában írtak szerint – saját maga jelen volt. Magából az indítványból is kiolvashatóan fel sem merülhet tehát, hogy őt érintően a tárgyaláson való kötelező védői részvételt előíró Be. 434. §-a vagy a kötelező terhelti jelenlét főszabályát előíró 428. § (1) bekezdése sérült volna, ekként a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontjában meghatározott felülvizsgálati ok beálltára vezetően a Be. 608. § (1) bekezdés d) pontjában írt feltétlen eljárási szabálysértés megvalósulhatott volna.

[167] Ha pedig az I. rendű terhelt jelenléte, illetve védelme a tárgyaláson biztosított volt, kézenfekvő módon a jogerős ítélet Be. 663. § (2) bekezdése alapján indítványozott hatályon kívül helyezését követő megismételt eljárás is céltalan lenne, hiszen nem állt be olyan, az I. rendű terheltet érintő eljárási szabálysértés, amelyet a megismételt tárgyalás orvosolna. Következésképpen, a (valószínűleg) kizárt védő eljárása során felmerülő, és a Be. 608. § (1) bekezdés d) pontjában foglalt okból megvalósuló, feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés csak a kizárt védő és az adott terhelt vagy – több terhelt védelme esetén – terheltek viszonyában értelmezhető; így nincs helye hatályon kívül helyezésnek a kizárt védő eljárásával nem érintett terheltek esetében, mivel a védő az általa

képviselt terhelt vagy terheltek személyéhez kötötten az ő érdekükben jár el (BH 2020.172.I. szám alatt közzétett Hkf.I.1.382/2019/3. számú határozat).

[168] Az I. rendű terhelttől különböző más terhelt tárgyalási jelenlétével, védelmének ellátásával összefüggő esetleges eljárási szabálysértés – az e terheltek tekintetében felülvizsgálati indítvány benyújtására jogosultak indítványának hiányában – tehát nem vizsgálható.

[169] Erre tekintettel a Kúria csupán röviden és általánosságban utal rá, hogy a Debreceni Törvényszék az eljárás befejezését megelőzően – a tanács összetételének megváltozása miatt – a tárgyalást többször is megismételte. A tárgyalás megismétlésének pedig az esetleges eljárási szabálysértések – akár abszolút, feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező – orvoslása, kiküszöbölése is célja lehet (BH 2020.172.II.), illetve az ilyen következménnyel jár. A bíróság a tárgyalás megismétlésével az érvénytelen bizonyítást orvosolja, amely a lefolytatott bizonyítás eredményét törvényessé, az ügydöntő határozat meghozatalakor felhasználhatóvá teszi (BH 2020.172.IV.).

[170] Nem állja meg a helyét ugyanakkor az I. rendű terhelt indítványának egyedüli olyan hivatkozása (annak 5. pontjában), amely saját jelenlétére vonatkozik. Más kérdés, hogy az I. rendű terhelt távollétét ez esetben sem állította, csupán pontatlanságként nevezte meg, hogy a 40. számú jegyzőkönyvben jelenléte nem egyértelműen nyomon követhető.

[171] Ehhez képest a 2020. október 5. napján 9 órára kitűzött tárgyalás 24.B.172/2020/40. sorszámon felvett jegyzőkönyvéből félreérthetetlenül kitűnik, hogy az I. rendű terhelt a tárgyalás megnyitásakor nem volt jelen a tárgyalóteremben, mert a portaszolgálat felesége – beléptetéskor közölt – koronavírus-fertőzése miatt nem engedte be az épületbe (3. oldal). A „járványügyi helyzet tisztázása érdekében” tartott szünetet követően a jegyzőkönyv 9 óra 30 perctől jelenlévőként nevezte meg az I. rendű terheltet, aki ezt követően mind felesége, mind saját egészségügyi állapotáról is nyilatkozatot tett (4. oldal). Az I. rendű terhelt tehát jelen volt. Megjegyzendő mindazonáltal, még az I. rendű terhelt esetleges távolléte is közömbös lenne, hiszen ezt követően a törvényszék a tervezett bizonyítást mellőzve a 2020. október 5-ére kitűzött tárgyalást elhalasztotta. A meg nem tartott tárgyalásról való távolmaradás pedig a hivatkozás valósága esetén sem jelent eljárási szabálysértést, sőt, a tárgyalás megtartásához a törvény által állított feltételek tiszteletben tartása, és e feltételek meglétének hiányában a tárgyalás elhalasztása pontosan a büntetőeljárási törvény szabályainak a megtartását jelenti.

[172] Mindezek mellett az I. rendű terhelt álláspontja szerint – elsősorban a bizonyítás szabályainak megszegéséből eredően – „oly mértékű relatív szabálytalanságok történtek az eljárás során”, amelyek a Be. 609. § (1) bekezdésének alkalmazását is indokoltá tették volna.

[173] A bizonyítás szabályainak állított megszegésével összefüggésben a Be. 609. § (1) bekezdésében írt következmények alkalmazásának másodfokú bíróság általi – vélt – elmulasztása sem jelent felülvizsgálati okot. A Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja ugyanis kizárólag a Be. 608. § (1) bekezdésében felsorolt eljárási szabálysértések miatt biztosítja a felülvizsgálatot.

[174] A Be. 608. § (1) bekezdésében és a Be. 609. § (1) bekezdésében meghatározott eljárási szabálysértések elkülönítése elvi jelentőségű: amíg a Be. 608. § (1) bekezdése a mérlegelést nem tűrően hatályon kívül helyezésre vezető (abszolút) eljárási szabálysértéseket tételezi, addig a Be. 609. § (1) bekezdésében írt (relatív) eljárási szabálysértések kizárólag a bíróság mérlegelésének függvényében – az eljárásra, illetve az ítéletre való kihatásuk alapján – járhatnak ilyen eredménnyel.

[175] Felülvizsgálatot tehát csak az abszolút eljárási szabálysértések alapoznak meg. A Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja egyértelműen rögzíti, hogy annak alapján felülvizsgálatnak csak a Be. 608. § (1) bekezdésében felsorolt eljárási szabálysértés miatt van helye. E rendelkezés

semmilyen értelmezéssel nem egészíthető vagy bővíthető ki és nem vonható annak fogalma alá a törvényben másutt – így akár a Be. 609. § (1) bekezdésében – nevesített eljárási szabálysértés.

[176] Éppen ezért az I. rendű terhelt szubjektív vélekedése szerint beállt, a Be. 609. § (1) bekezdésében írt eljárási szabálysértés valósága esetén sem meríti ki a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja szerinti felülvizsgálati okot {Bfv.II.84/2022/10. számú határozat [49]-[52] bekezdés}.

[177] Ehhez hozzá kell tenni, a bizonyítás célját a tényállás alapos és hiánytalan, a valóságnak megfelelő tisztázása képezi [Be. 163. § (2) bekezdés]. A bíróság a bizonyítékokat egyenként és összességükben szabadon értékeli, és a bizonyítás eredményét az így kialakult meggyőződése szerint állapítja meg [Be. 167. § (4) bekezdés]. E szabad mérlegelés elé csak a Be. 167. § (5) bekezdésében meghatározott szabályok állítanak korlátot, kizárva a mérlegelés köréből a bíróság, az ügyészség, a nyomozó hatóság vagy más hatóság által bűncselekmény útján, más tiltott módon vagy a résztvevők eljárási jogainak lényeges sérelmével megszerzett bizonyítékokat. Ennek következményeként pedig a mérlegelés köréből kizárt bizonyítékokra ítéleti tényállás nem alapítható.

[178] A bizonyítás szabályainak megszegésére való hivatkozás ezért szükségszerűen a más, eltérő büntető anyagi jogi következtetésre alapot adó tényállás megállapításának igényét tükrözi.

[179] A felülvizsgálati eljárás megkerülhetetlen szabálya azonban, hogy a felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható [Be. 650. § (2) bekezdés]. Ezzel összhangban a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó [Be. 659. § (1) bekezdés].

[180] A tényállás irányadó jellege azt jelenti, hogy a felülvizsgálati eljárásban nem csupán a jogerős ítéletben írt tényállás támadhatatlan, de az a mérlegelő tevékenység is, amely e tényállás megállapítására vezetett. Ebből következően a felülvizsgálat során a felmerült bizonyítékok felülmérlegelésére, az esetlegesen a Be. 167. § (5) bekezdésében írtakkal ellentétesen felhasznált bizonyítékok kizárására, egyáltalán: a bizonyítás szabályaival ellentétesen beszerzett vagy felhasznált bizonyítékon alapuló tényállás revíziójára, az ítéleti tényállás megalapozatlanságát érintő következtetések levonására, eltérő tényállás megállapítására az eljárási törvény nem biztosít lehetőséget.

[181] A felülvizsgálat tehát a jogerős [azaz a Be. 456. § (1) bekezdése értelmében végleges és mindenkre kötelező döntést hordozó] ítélet elleni jogi, nem pedig ténybeli kifogások érvényesítését biztosító rendkívüli jogorvoslat. Éppen ezért a bizonyítás szabályainak megszegését kifogásoló, fogalmilag az irányadó tényállás támadásával járó érvekre felülvizsgálati indítvány nem alapítható.

[182] 2.2. A XI. rendű terhelt felülvizsgálati indítványként kérte beadványa elbírálását, azonban abban a felülvizsgálat egyetlen, a törvényben meghatározott okát sem jelölte meg.

[183] A beadványok, nyilatkozatok elbírálásának alapvető rendező elve szerint azokat soha nem a megnevezésük, hanem mindenkor a tartalmuk szerint kell megítélni.

[184] Tartalmában pedig a XI. rendű terhelt ártatlanságának hangsúlyozásával bűnösségének törvénysértő megállapítását állította. Erre tekintettel a Kúria a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjában meghatározott felülvizsgálati ok figyelembevételével vizsgálta, hogy az indítványban foglaltak alapot adnak-e a felülvizsgálati eljárás érdemi lefolytatására.

[185] Amint a Kúria fentebb utalt rá, a felülvizsgálati eljárásban sem a jogerős ítélettel megállapított tényállás, sem pedig az e tényállás megállapítására vezető bírói mérlegelés támadására nincs mód. Az alapügyben eljáró bíróságok ténykérdésben elfoglalt álláspontja felülvizsgálati eljárásban nem bírálható felül, és a Kúria kizárólag azt vizsgálja, hogy az irányadó tényállásban foglalt tények alapján a terhelt bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályaival összhangban került-e sor.

[186] Ezzel párhuzamosan az alapügyben felmerült bizonyítékok mérlegelésének vélt hibái, így az alapügyben eljáró bíróság ténymegállapításával szemben felhozott kifogások valóságuk esetén sem a büntető anyagi jog szabályainak a megsértését jelentik.

[187] A XI. rendű terhelt nem az irányadó tényállás alapulvételével, és nem is büntető anyagi jogi érveket felsorakoztatva támadta a marasztaló ítéletet. Ehelyett éppen az ítéletben rögzített tényeket tagadva, ártatlanságát hangsúlyozva az eltérő tények megállapítása iránti igényét fejtette ki, felmentő ítélet hozatalára alapot adó tényállás megállapításának céljával.

[188] Ekként a XI. rendű terhelt elmarasztalását az irányadó tényállás támadásán keresztül kifogásolta. A bíróság mérlegelő tevékenysége és az ennek eredményeként az ítéletben rögzített tényállás azonban a felhívott jogszabályi rendelkezések szerint a felülvizsgálat során érinthetetlen, következésképpen a bizonyítékok felülmérlegelésére, és ehhez képest új, eltérő tényállás megállapítására irányuló terhelti indítvány teljesítésére nincs törvényi lehetőség.

[189] A XI. rendű terhelt indítványa a felülvizsgálati eljárás érdemi lefolytatásának kikényszerítésére ezért a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjában írt okból – a büntető anyagi jog szabályainak sérelmére való hivatkozás hiányában – kizárt, a felülvizsgálatra alapul szolgáló más ok pedig a XI. rendű terhelt indítványából nem volt azonosítható.

[190] 3.1. Az érdemi elbírálásra alkalmas (védői) indítványok nyomán a Kúria a jogerős ügydöntő határozatot csak a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott részében és csak a felülvizsgálati indítványban meghatározott ok alapján bírálta felül [Be. 659. § (5) bekezdés]. E főszabály alóli kivételként hivatalból – e felülvizsgálati okra való hivatkozás hiányában is – vizsgálta továbbá, hogy az ezen indítványokkal érintett terhelteket érintően a Be. 649. § (2) bekezdésében meghatározott felülvizsgálati okok valamelyike beállt-e.

[191] Ennek megfelelően a Kúria elsőként abban a kérdésben foglalt állást, hogy az I. rendű, a II. rendű, a III. rendű, a VI. rendű, a VIII. rendű és a IX. rendű terheltek tekintetében az eljáró bíróságok vétettek olyan, a Be. 649. § (2) bekezdésében meghatározott felülvizsgálati oknak megfeleltethető eljárési szabálysértést, amely szükségképpen a jogerős határozat hatályon kívül helyezését vonja maga után. Az ilyen eljárési szabálysértés következménye, a jogerős határozat hatályon kívül helyezése ugyanis a büntető anyagi jog szabályainak megsértését érintő vizsgálódást okafogyottá teszi – a hatályon kívül helyezett, ezért nem létező határozatban írt tényállás büntető anyagi jogi következtetések levonásának alapjaként sem szolgálhat. Feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárési szabálysértés hiányában válik lehetségessé a büntető anyagi jog szabályainak megsértésére alapított felülvizsgálati okok fennállásának megítélése.

[192] 3.2. A hivatalbóli felülbírálat eredményeként pedig a Kúria a Be. 663. § (2) bekezdésében írt következmények levonására vezető, felülvizsgálati okot is megtestesítő eljárési szabálysértést nem észlelt.

[193] E körben egyedül az a körülmény igényelt részletesebb megfontolást, hogy a Debreceni Ítéltábla másodfokú tanácsában előadó bíróként eljáró bíró 1 a Debreceni Törvényszék bírójaként

– a 2013. augusztus 23-án meghozott 6.Bny.457/2013/4. számú végzéssel (33. kötet 123-133. oldal) az I. rendű és a II. rendű terhelttel szemben elrendelt házi őrizet meghosszabbítása

tárgyában a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (régi Be.) 207. § (6) bekezdése szerinti eljárásban döntést hozott,

– a Debreceni Járásbíróság 77.Bny.418/2013/24. számú határozata ellen bejelentett fellebbezést elbíráló, 2015. október 21-én kelt 3.Bnyf.350/2015/2. számú végzés (24.B.142/2020/80-I. szám alatt csatolva) meghozatalában részt vett.

[194] Feltétlen hatályon kívül helyezést érdemlő eljárási szabálysértés, egyúttal a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontjában írtak folytán felülvizsgálati ok, ha az ítélet meghozatalában a törvény szerint kizárt bíró vett részt [Be. 608. § (1) bekezdés b) pont].

[195] A vádemelést követően a bíróság további eljárásából ki van zárva, aki a vádemelés előtt nyomozási bíróként, vagy a nyomozási bíró határozata elleni fellebbezés tárgyában eljár [Be. 14. § (3) bekezdés a) pont].

[196] Az eljárási szabálysértés azonban csak látszólagos.

[197] Az Alkotmánybíróság a 34/2013. (XI. 22.) AB határozatában ugyanis valóban az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó követelményként szabta meg, hogy a régi Be. 207. § (6) bekezdése szerint eljáró bíró a régi Be. 21. § (3) bekezdés a) pontjának megfelelően a bíróság további eljárásából ki van zárva, azonban az alkotmányos követelmény kötelező érvényesítését saját határozata kihirdetését követően megindított büntetőeljárások tekintetében írta elő.

[198] Ezzel összhangban a Be. 869. § (2) bekezdés a) pontja úgy rendelkezik, hogy a régi Be. 207. § (6) bekezdésében meghatározott ügyekben, illetve a házi őrizet egy éven túli meghosszabbítása tárgyában a törvényszék egyesbírájaként eljáró bíró a Be. 14. § (3) bekezdés a) pontja alapján akkor minősül kizártnak, ha a büntetőeljárás 2013. november 22. után indult.

[199] Az Alkotmánybíróság szóban forgó határozatának tehát nincs visszaható hatálya, ezért az e határozat meghozatala előtt a nyomozás során a törvényszék egyesbírájaként eljáró bíró a bíróság további eljárásából nincs kizárva (BH 2018.38.I. szám alatt közzétett Bfv.I.246/2017/18. számú határozat).

[200] Mivel pedig jelen büntetőeljárás 2013. november 22. napját megelőzően indult (sőt, a Debreceni Törvényszék 6.Bny.457/2013/4. számú végzésének meghozatalára is ezt megelőzően került sor), bíró 1 régi Be. 207. § (6) bekezdésén alapuló eljárása nem eredményezte kizártságát az alapügyben lefolytatott másodfokú eljárásban.

[201] Az Alkotmánybíróság a 21/2016. (XI. 30.) AB határozatában ugyancsak alkotmányos követelményként határozta meg a régi Be. 21. § (3) bekezdés a) pontjának alkalmazásához, hogy a büntetőügy további elintézésében ne vegyen részt olyan bíró, aki az eljárás bármely korábbi szakaszában, így akár a nyomozás során (ideértve a nyomozási bíró határozata elleni fellebbezés elbírálásában való részvételt) bíróként eljár.

[202] Az Alkotmánybíróság e határozatának kihirdetéséhez igazodóan a nyomozási bíró határozata elleni fellebbezés tárgyában a törvényszék másodfokú tanácsának tagjaként eljáró bíró pedig csak a 2016. november 30. után indult büntetőeljárásokban minősül kizártnak [Be. 869. § (1) bekezdés, BH 2018.38.I. szám alatt közzétett Bfv.I.246/2017/18. számú határozat], amely, bíró 1 kizárását megalapozó feltétel – értelemszerűen – jelen ügyre szintén nem teljesül.

[203] Ekként az indítványokkal támadott jogerős ügydöntő határozat Be. 659. § (6) bekezdésén alapuló felülbírlata nem vezethetett a Be. 663. § (2) bekezdésében írt döntés hozatalára.

[204] 3.3. A II. rendű terhelt védője a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontját jelölte meg a felülvizsgálatra alapul szolgáló jogszabályi rendelkezésként.

[205] A védő azonban e hivatkozása ellenére teljes egészében mellőzte annak kifejtését, hogy az eljárási szabályok e felülvizsgálati ok bekövetkezésére vezető megsértését miben látja megnyilvánulni: a Be. 608. § (1) bekezdésében írt mely feltétlen hatályon kívül helyezésre vezető eljárási szabálysértés valósult meg, az alapügyben eljáró bíróságok mely intézkedése (mulasztása) okán.

[206] A felülvizsgálati indítványban meg kell jelölni az indítvány előterjesztésének okát is [Be. 652. § (1) bekezdés]. Következésképpen, valamely felülvizsgálati ok pusztá megemlítése nem ad alapot érdemi felülvizsgálati eljárás lefolytatására (BH 2018.42. szám alatt közzétett Bfv.II.1.595/2017/12. számú határozat).

[207] 3.4. A III. rendű terhelt védője a Be. 608. § (1) bekezdés a) pontjában írt, egyúttal a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja szerint felülvizsgálati okot is megtestesítő eljárási szabálysértésként indítványozta értékelni, hogy a Debreceni Törvényszék első fokon eljáró bírói tanácsának elnöke a védői bizonyítási indítvány teljesítésére irányuló korábbi döntését „ismeretlen személy beavatkozásának eredményeképpen” megváltoztatta.

[208] A megjelölt, feltétlen hatályon kívül helyezésre vezető eljárási szabálysértés megállapítására az ad alapot, ha a bíróság nem volt törvényesen megalakítva, vagy a tárgyaláson a tanács tagjai nem voltak mindvégig jelen.

[209] E feltétlen eljárási szabálysértést kizárólag a bíróság törvényes megalakítására vonatkozó valamely Be.-beli rendelkezés sérelme vonhatja maga után.

[210] A bíróság pedig akkor törvényesen megalakított, ha

- az összetételére [Be. 13. § (1)-(3) bekezdés, 680. §, 698. § (1)-(6) bekezdés],
- a hatáskörére (Be. 19. §, 20. §) és
- a kizárólagos illetékességére [Be. 21. § (5)-(6) bekezdés], valamint
- az eljáró bíró kizárására (Be. 14. §) vonatkozó büntetőeljárási szabályok rendeltetésüknek megfelelően, csorbítatlanul érvényesülnek {BH 2022.232. szám alatt közzétett Bfv.III.1.162/2021/5. számú határozat [22], [31] bekezdés}.

[211] A felsorolt törvényi rendelkezések közül azonban kizárólag a bíróság összetételére vonatkozó szabályok megsértése vezet a Be. 608. § (1) bekezdés a) pontjában írt feltétlen eljárási szabálysértés megállapítására, hiszen a hatáskör túllépése és a más bíróság kizárólagos illetékességébe tartozó ügy elbírálása a Be. 608. § (1) bekezdés c) pontja, míg a kizárt bíró eljárása a Be. 608. § (1) bekezdés b) pontja alapján vonja maga után az ítélet hatályon kívül helyezését.

[212] A Debreceni Törvényszék eljáró bírói tanácsa ugyanakkor az bíróság összetételét szabályozó törvényi rendelkezéseknek mindenben eleget tett.

[213] Noha a vád tárgyát kétségkívül a Be. 10. § (1) bekezdés f) pontjában meghatározott gazdálkodással összefüggő kiemelt bűncselekmény [a Btk. 396. § (5) bekezdése szerint minősülő költségvetési csalás büntette] képezte, a törvényszék az eljárási törvénnyel összhangban mellőzte a Be. 13. § (3) bekezdésében előírt, három hivatásos bíróból álló tanács megalakítását. A bírósági eljárás ugyanis még a Be. 2018. július 1-jén történt hatálybalépését megelőzően indult meg, a büntetőügy Debreceni Törvényszékre érkezésekor hatályos régi Be. 14. § (2) bekezdése szerint pedig a törvényszék mint elsőfokú bíróság – a régi Be. eltérő rendelkezésének hiányában – egy hivatásos bíróból és két ülnökből álló tanácsban jár el.

[214] Az új Be. hatálybalépésével az eljárást – főszabályként – a korábbi jogszabályban meghatározott összetételű bíróság folytatja le, ha az ügy a Be. hatálybalépése előtt a bírósághoz érkezett [Be. 868. § (2) bekezdés].

[215] A Be. 868. § (3) bekezdésében írt kivétel (ha a bíróság a korábbi jogszabály alapján a törvény erejénél fogva járt el egy hivatásos bíróból és két ülnökből álló tanácsban, és a Be. alapján egyesbíró jár el, a Be. hatálybalépése után a továbbiakban egyesbíróként jár el) alkalmazására ugyanakkor jelen ügyben nem volt törvényi alap, mert másodikként írt feltétele (a Be.-ben előírt egyesbírókénti eljárás) nem teljesült.

[216] A Debreceni Törvényszék ezért törvényesen megalakított volt, a törvényben előírt összetételben járt el, miként a tárgyalási jegyzőkönyvekből kitűnően a bírói tanács tagjai a tárgyaláson mindvégig jelen voltak.

[217] A III. rendű terhelt védője valójában – magából az indítványból is kiolvasható módon – nem a bíróság összetételére vonatkozó szabályok betartását kérte számon a Debreceni Törvényszéken, hanem az Alaptörvény sérelmére hivatkozott.

[218] Az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése kimondja, hogy a bírák függetlenek, és csak a törvénynek vannak alárendelve, ítélezési tevékenységükben nem utasíthatók. A felülvizsgálati indítvány pontosan ez utóbbi – a bírói függetlenség lényegi elemeként jelentkező – rendelkezés sérelmét látta megvalósulni. Érvelése szerint ez egyúttal az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított, a bíróságok tisztességes eljárásához fűződő alapjog csorbulását is eredményezte.

[219] Az érintett Alaptörvényben biztosított jogát esetlegesen sértő bírói döntés azonban az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz eljárásában orvosolható [Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pont, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (Abtv.) 27. § (1) bekezdés]. Az ítélet jogereje felülvizsgálati eljárás keretében kizárólag a büntetőeljárasi törvényben tételesen felsorolt okok megvalósulása esetén törhető át.

[220] Mindezzel együtt, a teljesség igényével a Kúria nem tartja mellőzhetőnek, hogy az ügyiratok áttekintését követően megítélje a Debreceni Törvényszéknek a védő által indítványozott iratok kiadásával kapcsolatos eljárását, állást foglalva egyúttal a III. rendű terhelt védőjének indítványban érvényesített kifogását illetően is.

[221] A Debreceni Törvényszék 24.B.142/2020/51. számú jegyzőkönyvének 32. oldalán a bíróság – a jegyzőkönyvben nem rögzített előzményeket követően – a VII. számú végzésében akként rendelkezett, hogy „védő 4 részére e-mailben megküldendő a két elnöki végzés”.

[222] Az 56. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv 4. oldalán a IV. rendű terhelt védője észrevételezte, hogy „csak az elnöki igazolásokat találtam, a végzéseket nem találtam. Az elrendelést hiányolom.”. A III. rendű terhelt védője ezt megerősítve kijelentette, hogy „így van, nekünk is hiányzik kettő”.

[223] Ezt követően a törvényszék a 2020. október 21-én kelt 61. számú átiratában arról tájékoztatta a III. rendű terhelt védőjét, hogy „jelen ügyszámhoz nem kerülnek csatolásra a titkos információgyűjtés kapcsán hozott végzések, figyelemmel a Be. 257. § (1) (2) bekezdéseire”.

[224] Ezzel párhuzamosan a III. rendű terhelt védője a 2020. október 20-án kelt, de a törvényszékre 2020. október 27-én érkezett, 68. sorszám alatt lajstromozott irat megküldése iránti kérelmében kifejezetten a Debreceni Városi Bíróság 2012. február 1-jén kelt SzTB.24/2012/2., valamint a 2012. április 26-án kelt SzTB.97/2012/2. számú végzéseinek és azok kezdőiratainak megküldésére tett indítványt, indokolásul kifejtve, hogy „több nyomozati irat is hivatkozik ezen bírósági végzésekre, ugyanakkor az iratok között a hivatkozott végzések nem lelhetők fel”.

[225] A III. rendű terhelt védője a 132. sorszám alatti utasítás mellékleteként lefűzött, kizárólag a papír alapú ügyiratok között fellelhető e-mail üzenetben 2020. december 9-én „ismételten és sokadjára” kérte, hogy a bíróság a „titkos információgyűjtés Debreceni Városi Bíróság nyitó engedélyező iratait” küldje meg a részére.

[226] A 2020. december 11-én megtartott tárgyaláson készült 133. sorszámú jegyzőkönyv 13. oldalán a III. rendű terhelt védője által az iratok kiadása tárgyában kért felvilágosítást megadva a tanács elnöke ismételten felhívta a figyelmet a Be. 257. § (1) és (2) bekezdésében írt szabályokra, kijelentve, hogy „a további határozatokat az ügyészség nem csatolta és nem is fogja. A határozatokat láttam, részemre bemutatták, amelyeket én az ügyvéd úrnak. Amikor csatoltam volna az irathoz, a bíróság szakmai vezetősége felhívta a figyelmemet, a fenti jogszabályhelyekre.”

[227] A Be. 659. § (2) bekezdésének főszabálya szerint a felülvizsgálati indítványt – a jelen ügy szempontjából közömbös kivételektől eltekintve – a megtámadott határozat meghozatala idején hatályos jogszabályok szerint kell elbírálni. Ez azt jelenti, hogy a büntetőeljárás szabályok megtartását az ítélet jogerőre emelkedésének időpontjában, 2021. december 7-én hatályos Be. szabályainak alapulvételével kell megítélni.

[228] Ugyancsak szem előtt kell tartani a 2021. december 7-én hatályos Be. 870. § (1) bekezdését is, amely szerint a Be. hatálybalépésekor folyamatban lévő büntetőeljárásban az ezt megelőzően, a korábbi jogszabály szerint végzett eljárási cselekmény akkor is érvényes, ha ezt a törvény másként szabályozza.

[229] A Be. védői indítványban hivatkozott 249. § (1) bekezdés b) pontja a leplezett eszközök alkalmazására vonatkozó engedély ügyiratok részévé tételét írja elő. A büntetőeljárás megindítását megelőzően a Nemzeti Adó- és Vámhivatalról szóló 2010. évi CXXII. törvény (NAV tv.) alapján folytatott titkos információgyűjtés nem azonos a Be. 2018. július 1-jén történt hatálybalépését követően a büntetőeljárás törvény alapulvételével elrendelhető leplezett eszköz alkalmazásával, következésképpen a titkos információgyűjtés során keletkezett ügyiratok kezelése sem a leplezett eszközök alkalmazása során keletkezett ügyiratok kezelésének szabályai szerint megy végbe.

[230] Ehhez képest a Be. XLII. Fejezete rögzíti a titkos információgyűjtés és a büntetőeljárás kapcsolatára vonatkozó rendelkezéseket. A jogszabályi fejezetcím önmagában is kifejező: a „kapcsolat” szóhasználat szemléletesen tükrözi, hogy a titkos információgyűjtés nem képezi a büntetőeljárás részét. A jelen ügyben folytatott büntetőeljárás megindítását megelőzően – azaz nem a büntetőeljárás részeként – elrendelt titkos információgyűjtés (így a bírói engedélyhez kötött titkos információgyűjtés) szabályait a NAV tv. IV. Fejezete tartalmazza. Másként szólva, a titkos információgyűjtést mint eljárási cselekményt nem a büntetőeljárás törvény szabályai szerint végzik.

[231] A titkos információgyűjtés eredményének felhasználásakor (a feljelentés megtételekor) hatályos NAV tv. 51. § (1) bekezdése a titkos információgyűjtés célját – egyebek mellett – a NAV nyomozóhatósági hatáskörébe utalt bűncselekmény elkövetésének megelőzésében, felderítésében, megszakításában, az elkövető kilétének megállapításában, bizonyítékok megszerzésében határozta meg, míg a büntetőeljárás célját a Be. preambulumban is rögzített módon a bűncselekmények elkövetőinek a felelősségre vonása képezi.

[232] A titkos információgyűjtés eredménye tehát a felhasználással a büntetőeljárás bizonyításának anyagát képezi, ami az előbbiek szerint távolról sem jelenti azt, hogy a titkos információgyűjtés a büntetőeljárás része lenne. Ennek logikus következményeképpen a büntetőeljáráson kívül eső titkos információgyűjtés során keletkezett ügyiratok megismerhetősége sem biztosított a büntetőeljárás szabályai szerint, azaz a Be. XVI. Fejezetében írtaknak megfelelően.

[233] Ezzel összefüggésben a titkos információgyűjtés eredményéhez a titkos információgyűjtés során alkalmazott bírói engedélyhez kötött eszköz elrendelésének és lefolytatásának törvényességét igazoló iratokat kell csatolni [Be. 257. § (1) bekezdés]. Az elrendelés és lefolytatás törvényességéről való meggyőződés érdekében a bírói engedélyhez

kötött titkos információgyűjtés tényét a törvényszék elnöke igazolja. Az igazolás tartalmazza a bíróság megjelölését, az engedéllyel érintett ügy számát és tárgyát, az érintett személy nevét, a titkos információgyűjtés engedélyezésére irányuló előterjesztés, illetve az engedély kereteit [Be. 257. § (2) bekezdés].

[234] A törvény tehát kizárólag a bírói engedélyhez kötött titkos információgyűjtéssel összefüggésben keletkezett azon iratok ügyiratokhoz csatolását követeli meg, amelyek a titkos információgyűjtés eredményének felhasználásához a Be. 258. §-ában és a 259. § (1) bekezdésében támasztott feltételek meglétének igazolásához szükségesek. A bírói engedélyhez kötött titkos információgyűjtés tényének a törvényszék elnöke általi igazolása pontosan e célra szolgál. Éppen a törvényszéki elnöki igazolás csatolásának követelménye világít rá, hogy a védő által „nyitó engedélyező iratok” néven említett iratok: a titkos információgyűjtés elrendelésére irányuló indítvány és az e tárgyban született bírói határozat nem képezi (képezheti) részét a büntetőeljárás ügyiratainak – könnyen belátható módon ez esetben a törvényszék elnökének igazolására sem lenne szükség.

[235] A megismerhetőség elé a törvény okkal állít korlátot. Egyfelől, a felhasználáskor hatályos régi Be. 206/A. § (2) bekezdés a) pontja szerint a bűnüldözési célból folytatott titkos információgyűjtés büntetőeljárásban felhasználni kívánt eredménye nem szükségképpen az engedélyben megjelölt személyre, illetve bűncselekményre vonatkozik. Ez esetben pedig a bírói engedélyhez kötött titkos információgyűjtés engedélyezéséről rendelkező végzés értelemszerűen a büntetőeljárás szempontjából közömbös információtartalommal bír.

[236] Másfelől, a titkos információgyűjtés nevéből is kitűnően titkos, amellyel összhangban a Debreceni Törvényszék Elnöke által kiállított igazolások – a minősítés törlését és a nyílt ügyiratok részévé tételüket megelőzően – „Korlátozott terjesztésű!” minősítési jelöléssel voltak ellátva.

[237] A védelemhez való jog, és ezen belül az iratbetekintés, a dokumentumok birtoklása, de általában a védekezéshez és az arra való felkészüléshez szükséges idővel és eszközökkel való rendelkezés joga pedig nem korlátozhatatlan. Az állambiztonsági érdek, s ezen belül az államtitok védelme, hagyományosan és nemzetközileg is elfogadott oka lehet e jog korlátozásának – egy demokratikus társadalomban szükséges mértékben [6/1998. (III. 11.) AB határozat II.6.a) pont].

[238] Kézenfekvő módon e korlátozás érvényesül a büntetőeljáráson kívül (a bírói engedélyhez kötött titkos információgyűjtés során) keletkezett, a titkos információgyűjtés büntetőeljárásban felhasználni kívánt eredményéhez a Be. 257. § (1) és (2) bekezdése alapján sem csatolandó, a büntetőeljárásban fel nem használt minősített (nem törölt minősítésű) adatokat hordozó iratokat (így a bírói engedélyhez kötött titkos információgyűjtés elrendelésére adott bírói engedélyt) illetően is.

[239] Szó sincs tehát arról, hogy a bíróság elzárta volna a bizonyítékokat a bíróság elől. A büntető anyagi és eljárásjogi jogszabályok alkalmazásában jelentős [azaz a Be. 163. § (1) bekezdése szerint a bizonyítás tárgyát képező] tény a titkos információgyűjtés szempontjából a bírói engedélyhez kötött titkos információgyűjtés büntetőeljárásban felhasznált eredménye, továbbá a Be. 257. § (1) és (2) bekezdésében megkövetelt ügyiratok hordoznak, ellenben a titkos információgyűjtésre adott bírói engedély nem. Különösképpen téves ezért a védői kinyilatkoztatás, amely szerint a bíróság a védelem elől elzárt bizonyítékokra alapozta volna a döntését. Az alapügyben eljáró bíróság az ítéletének indokolásában írt bizonyítékokra alapította marasztaló határozatát, és e bizonyítékok között a hiányolt bírói engedély, illetve az abból kinyert adatok (bizonyítékok) nem szerepelnek.

[240] A III. rendű terhelt védője azt is kifogásolta, hogy „nem az ügyben eljáró bíróság döntött arról, hogy a bíróság milyen bizonyítékok alapján hoz ügydöntő határozatot a III.

rendű terhelt büntetőjogi felelősségéről. Nem a bíróság döntött arról a bizonyítási anyagról, amelyre a vádlott büntetőjogi felelősségére vonatkozó döntését alapította, hanem az eljárásba nyíltan (dokumentáltan) beavatkozó ismeretlen személy, akinek a döntését az ítéelő bíró végrehajtotta.”.

[241] A titkos információgyűjtés elrendelésére vonatkozó bírói engedély azonban az ítéltiek szerint – egyrészt – bizonyítékot nem hordoz, másfelől pedig annak mint a büntetőeljárásban fel nem használt minősített adatnak a felhasználásáról az alapügyben eljáró bírói tanács elnöke jogszerűen nem is rendelkezhetett. A büntetőeljárásban fel nem használt minősített adat felhasználására ugyanis kizárólag a minősítő (... őrnagy, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal ... Regionális Bűnügyi Igazgatósága mb. igazgatója) adhat felhasználói engedélyt [a minősített adat védelméről szóló 2009. évi CLV. törvény (Mavtv.) 14. § (3) bekezdés].

[242] Összegezve, akár saját belátása nyomán változtatta meg a Debreceni Törvényszék első fokon eljáró bírói tanácsának elnöke a titkos információgyűjtésre vonatkozó bírói engedély tárgyában született határozatok kiadására irányuló döntését, akár más személy felvilágosítása, netán ráhatása nyomán, pontosan e megváltoztatott döntéssel tartotta a jogszerűség medrében a büntetőeljárást, és előzte meg egyúttal a Btk. 265. § (1) bekezdésében meghatározott minősített adattal visszaélés bűncselekményének megvalósulását érintő vizsgálódás szükségességét.

[243] A Be. és a Mavtv. rendelkezéseinek betartása nem eljárási szabálysértés, és különösen nem vonja maga után a jogerős ügydöntő határozat Be. 608. § (1) bekezdése alapján történő hatályon kívül helyezésének feltétlen szükségességét.

[244] A III. rendű terhelt védőjének indítványában írtakkal szemben a törvényszék kizárólag a titkos információgyűjtésre vonatkozó bírói engedélyek beszerzését és felhasználását illetően változtatta meg döntését, míg a titkos adatszerzés elrendelése tárgyában és a régi Be. 206. § (4) bekezdése, illetve a 206/A. § (4) bekezdése szerinti határozatok beszerzését illetően ilyen, a védő szerint feltétlen eljárási szabálysértést jelentő döntést nem hozott.

[245] Erre tekintettel a Kúria csak röviden utal rá, hogy a titkos adatszerzés engedélyezéséről szóló határozat ügyiratokhoz való csatolása a régi Be. 206. § (1) bekezdése alapján nem mellőzhető. Értelemszerűen az ügyiratok részét képezi továbbá a nyomozási bírónak a titkos információgyűjtés eredményének a büntetőeljárásban bizonyítékként történő felhasználását engedélyező határozata [rég. Be. 206/A. § (4) bekezdés], illetve a régi Be. 206/A. § (2) bekezdése szerinti esetkörben (a bűnüldözési célú titkos információgyűjtés során keletkezett, de nem az engedélyben megjelölt személyre, illetve az engedélyben nem megjelölt bűncselekményre vonatkozó adat, valamint a nem bűnüldözési célú titkos információgyűjtés során keletkezett, de nem az engedélyben megjelölt személyre vonatkozó adat) a titkos információgyűjtés eredményének a büntetőeljárásban való felhasználásra alkalmasságát megállapító határozata [rég. Be. 206/A. § (3) bekezdés].

[246] E határozatok ügyiratokhoz csatolásának esetleges elmaradása azonban nem meríti ki a felülvizsgálat Be. 649. § (2) bekezdésében meghatározott egyetlen okát sem, így az ítélet jogerejének áttörésére ezen az alapon nem kerülhet sor. A titkos információgyűjtés vagy a titkos adatszerzés törvényességét, eredményének felhasználhatóságát érintő kifogások a bizonyítás szabályainak megszegésére irányuló hivatkozásként értékelhetők, amely – korábban kifejtettekkel összhangban – a tényállás megalapozottságának a felülvizsgálati eljárásban meg nem engedett támadását jelenti.

[247] 4. A felülvizsgálati indítványok érvelésének középpontjában azonban a büntető anyagi jog szabályainak megsértését állító védői okfejtések álltak.

[248] 4.1. Felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg a terhelt bűnösségét [Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpont].

[249] A Be. 650. § (2) bekezdésében és a 659. § (1) bekezdésében írt szabályok felhívásával előjáróban e körben is arra kell utalni, hogy a felülvizsgálatban érvényesülő tényálláshoz kötöttség folytán a megalapozatlansággal kapcsolatos, a törvény alapján figyelembe nem vehető érvek vizsgálatára nem kerülhet sor a Kúria által.

[250] Ehhez képest az I. rendű terhelt védője által a keretszabályok értelmezésével levezetett „anyagi jogszabálysértés által előidézett megalapozatlanság” és a vagyoni hátrány meghatározásával kapcsolatos, a szakértő kompetenciájának hiányát is sérelmező védői állítások, a II. rendű és a IX. rendű terhelt védőjének a megalapozatlansággal kapcsolatos, elméleti síkon rekedő fejtegetései, valamint a III. rendű terhelt védőjének a visszaigényelt általános forgalmi adó adóhatóság általi kiutalására tett ítéleti ténymegállapítás kritikája egyaránt az irányadó tényállás felülvizsgálati eljárás során törvényben kizárt támadásaként értékelendő.

[251] 4.2. Az I. rendű terhelt védője a bűnösség törvénysértő megállapítását kifogásoló okfejtését az Áfa tv. 55. § (2) bekezdésének szabályaiból eredeztette, amelyből kiindulva arra a következtetésre jutott, hogy az I. rendű terhelt irányítása alatt álló gazdasági társaságokat a fiktív számlák kibocsátása után nem terhelte áfa-fizetési kötelezettség, mert a számlakibocsátónak „joga van arra, hogy a fiktív ügyletre vonatkozó számlát utólag – akár az ügylet jogerős bírósági értékelését követően – stornózza és a megfizetett áfát visszaigényelje”.

[252] Ekként az I. rendű terhelt védője a számla érvénytelenítését egyfajta alanyi jogosultságként írta le, amely jogosultság fennállása lényegében kizárja a számlán feltüntetett felek közötti teljesítés hiányában kibocsátott számla utáni beállt adófizetési kötelezettség büntetőeljárásban való értékelését.

[253] Az indítványban vázolt gondolati lánc kiindulópontja azonban téves, amelynek folyományaként az elvi alaptételre felépített további védői következtetések sem állják meg a helyüket.

[254] Az adófizetési kötelezettséget annak a ténynek a bekövetkezése keletkezteti, amellyel az adóztatandó ügylet tényállásszerűen megvalósul (teljesítés) [Áfa tv. 55. § (1) bekezdés]. A teljesítéshez fűződő joghatás beáll abban az esetben is, ha a teljesítés hiánya ellenére számlakibocsátás történik. A joghatás a számlán a termék értékesítőjeként, szolgáltatás nyújtójaként szereplő személyre, szervezetre áll be, kivéve, ha kétséget kizáróan bizonyítja, hogy a számlakibocsátás ellenére teljesítés nem történt [a) pont], vagy teljesítés történt ugyan, de azt más teljesítette [b) pont], és ezzel egyidejűleg a kibocsátott számla érvénytelenítéséről is haladéktalanul gondoskodik, illetőleg – nevében, de más által kiállított számla esetén – haladéktalanul értesíti a számlán a termék beszerzőjeként, szolgáltatás igénybevevőjeként szereplő személyt, szervezetet [Áfa tv. 55. § (2) bekezdés].

[255] A törvény egyéb rendelkezéseitől függetlenül adófizetésre kötelezett az, aki (amely) számlán áthárított adót, illetőleg a 83. §-ban meghatározott százaléktérteket tüntet fel [Áfa tv. 147. § (1) bekezdés]. Az adót a számlán a termék értékesítőjeként, szolgáltatás nyújtójaként szereplő személy, szervezet fizeti, kivéve, ha kétséget kizáróan bizonyítja, hogy a számlán más tüntette fel jogosulatlanul az (1) bekezdésben említett adatokat [Áfa tv. 147. § (2) bekezdés].

[256] A bíróság jogalkalmazó tevékenysége során ítéletében a megállapított tényállás szerinti cselekmény minősítését végzi el [Be. 561. § (2) bekezdés e) pont]. Ez azt jelenti, hogy az általa megállapított életbeli tényekre vetíti rá a jogszabály rendelkezéseit, és ezek

összevetésével vonja le következtetéseit a költségvetési csalás mint kerettényállás kereteit – más jogszabályok mellett – tartalommal kitöltő Áfa tv. szabályainak megtartását, ezen keresztül a bűncselekmény megvalósulását illetően.

[257] Ehhez képest a védői állítással szemben az Áfa tv. 55. § (2) bekezdése a fiktív számla kibocsátója számára nem korlátlanul érvényesíthető jogosultságot határoz meg az adófizetési kötelezettség alóli mentesüléshez, ehelyett feltételeket szab ahhoz. E feltételek beálltát életbeli tények megvalósulása jelenti. Az 55. § (2) bekezdése szerinti számla-érvénytelenítés a számlakibocsátó egyoldalú cselekménye (BH 2019.29.), és ezen egyoldalú cselekmény mint életbeli tény megtörténése a Be. 659. § (1) bekezdésében írtakkal összhangban kizárólag az irányadó tényállás alapján vizsgálható.

[258] Az irányadó tényállás alapján pedig a II. tényállási pontban fiktív számlát kibocsátó gazdasági társaságok vezető tisztségviselői, illetőleg az e személyeket kontrolláló I. rendű és II. rendű terhelt sem azt nem bizonyították kétséget kizáróan az adóhatóság előtt, hogy a számlakibocsátás ellenére nem történt teljesítés vagy a teljesítés más részéről történt, sem pedig a kibocsátott fiktív számlák érvénytelenítéséről nem gondoskodtak.

[259] Ténykérdés tehát, hogy az Áfa tv. 55. § (2) bekezdésében az adófizetési kötelezettség alóli mentesüléshez szabott feltételek nem teljesültek. A kivételes szabály alkalmazására alapot adó életbeli tények megvalósulásának hiányában ezért a cselekmény elbírálása során az Áfa tv. 55. § (2) bekezdésének főszabályából kell kiindulni: a teljesítéshez fűződő joghatás (adófizetési kötelezettség) beáll abban az esetben is, ha a teljesítés hiánya ellenére számlakibocsátás történik. Az adófizetési kötelezettség a 147. § (1) és (2) bekezdésében írtakkal összhangban a számla kibocsátóját terheli.

[260] A Tanács 2006. november 28-i 2006/112/EK irányelv 203. cikke értelmében a számla kibocsátója még adóköteles ügylet hiányában is köteles megfizetni a számlán feltüntetett adót, míg az irányelv 63. cikke és 167. cikke alapján a számla címzettjének adólevonási joga arra az ügyletre koncentrálódik, amely HÉA-köteles ügyleten alapul. Az uniós jog így nem követeli meg azt sem, hogy ugyanúgy ítéljék meg a számla kibocsátója és címzettje vonatkozásában azt, hogy megvalósult-e termékértékesítés {BH 2018.212. szám alatt közzétett Kfv.V.35.518/2017/3. számú határozat [16] bekezdés}.

[261] Ekként a II. tényállási pontban a valós gazdasági eseményt nem tükröző számlákat kibocsátó gazdasági társaságokat (a „missing tradereket”) az Áfa tv. 55. § (2) bekezdése és a 147. § (1)-(2) bekezdése alapján adófizetési kötelezettség terhelte. A bevallási kötelezettség elmulasztásával, illetve a valótlan tartalmú adóbevallás tételével vagyoni hátrányt okozva ezért a számlakibocsátó megvalósítja a költségvetési csalást, teljességgel függetlenül attól, hogy a kibocsátott fiktív számlákat befogadó, és azok alapján az Áfa tv. 120. § a) pontja szerinti adólevonási jogot gyakorló gazdasági társaság (illetve a képviselőjében eljáró személy) büntetőjogi felelősségre vonása megtörténik-e, avagy sem.

[262] Az előbbiekből levezethetően semmiféle elvi ellentét nem áll fenn az I. és II. tényállási pontban írt cselekmények büntetőjogi értékelésével összefüggésben annak okán, hogy a jogerős ítélet az I. tényállási pontban a számlabefogadói oldalon álló III. rendű terhelt magatartását minősítette tettesinek, míg a II. tényállási pontban a számlakibocsátói oldal tevékenységét kontrolláló I. rendű és II. rendű terhelt (társ)tettesi felelősségét állapította meg.

[263] A kifejtettekkel összhangban ugyanis a fiktív számla kibocsátóját áfa-fizetési kötelezettség terheli, a befogadó pedig a fiktív számlán áthárított általános forgalmi adó tekintetében adólevonási jog gyakorlására nem jogosult. Az I. tényállási pontban ugyanakkor a fiktív számlákat kibocsátó gazdasági társaságokat terhelő adó bevallásával és megfizetésével kapcsolatos tényeket az ügyészség nem tette vád tárgyává. A költségvetési csalás régi Btk. 310. § (1) bekezdés a) pontjában, illetve a Btk. 396. § (1) bekezdés a)

pontjában megkövetelt tényállási elemeinek (az adóhatóságnak a fiktív számlát kibocsátó gazdasági társaság képviselője általi tévedésbe ejtése, illetve az adóhatóság elől a való tény elhallgatása, és az előbbiekkal oksági kapcsolatban a számlakibocsátót terhelő általános forgalmi adó megfizetésének elmulasztásával vagyoni hátrány okozása) megfeleltethető életbeli tények vádbeli mellőzésével az I. tényállási pontban értelemszerűen a számlakibocsátó cégek képviselőinek tettesi felelőssége sem volt vizsgálható. Ez azonban nem zárta ki a III. rendű terhelt által tettesként megvalósított költségvetési csaláshoz járuló – az adólevonási jog III. rendű terhelt általi jogellenes gyakorlásához szükséges fiktív számlák kibocsátásában megnyilvánuló – részesi felelősségük megállapítását.

[264] Ezzel ellentétesen, a II. tényállási pontban az ügyészség a számlakibocsátói oldal cselekményét tette vád tárgyává, a vádiratban szerepeltetve a fiktív számlákat kibocsátó gazdasági társaságokat ténylegesen irányító I. rendű és II. rendű terheltnek az adóhatóság irányába tanúsított megtévesztő magatartását, és az ennek következményeként az e gazdasági társaságokat terhelő általános forgalmi adó megfizetésének elmulasztásával okozott vagyoni hátrányt. Ekként a II. tényállási pontban a vádirati tények ítéleti megállapításával a számlakibocsátói oldalt képviselő terheltnek által kifejtett tettesi magatartás megítélése nem ütközött akadályba.

[265] Mindezek folyományaképpen az ítélet a „ne bis in idem” – helyesen a kétszeres értékelés – tilalmába sem ütközik.

[266] A ne bis in idem elvét alkotmányos szinten rögzítve az Alaptörvény a XXVIII. cikk (6) bekezdésében rögzíti, hogy a jogorvoslat törvényben meghatározott rendkívüli esetei kivételével senki nem vonható büntetőeljárás alá, és nem ítéltető el olyan bűncselekményért, amely miatt Magyarországon vagy – nemzetközi szerződés, illetve az Európai Unió jogi aktusa által meghatározott körben – más államban törvénynek megfelelően már jogerősen felmentették vagy elítélték. Az alaptörvényi szinten deklarált tilalmat tölti ki részletszabályokkal a Be. 4. § (3) bekezdésének főszabálya, valamint a (4)-(8) bekezdésben törvénybe iktatott részletszabályok.

[267] A ne bis in idem elve ekként az újabb, illetve további büntetőeljárást kizáró hatással jár. Ebből adódóan a Be. 4. § (3) bekezdése a büntetőjogi felelősségre vonás eljárási, és nem anyagi jogi akadályát rögzíti. A ne bis in idem elvét meghatározó törvényi rendelkezések sérelmére való hivatkozással a büntető anyagi jog szabályainak megsértésére alapított felülvizsgálati indítvány tehát a törvényben kizárt. Eljárási szabálysértésként pedig – a Be. 608. § (1) bekezdés e) pontjára figyelemmel – csak a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja alapján, és kizárólag abban az esetben szolgálhat a felülvizsgálat alapjaként, ha a bíróság tévesen állapította meg, hogy a cselekményt jogerősen elbírálták, és ezért a Be. 4. § (3) bekezdésének téves alkalmazásával szüntette meg az eljárást.

[268] Ehhez képest az I. rendű terhelt védője a ne bis in idem elvére való hivatkozással valójában a kétszeres értékelés tilalmának megsértését kifogásolta. A kétszeres értékelés tilalma pedig annyit tesz, hogy a bíróság a büntetőtörvény alkalmazása során ugyanazon ténybeli körülményt nem értékelheti kétszeresen is az elkövető terhére (pl. a bűncselekmény alaptényállási elemét megvalósító életbeli tényt egyúttal minősítő körülményként, avagy a minősítő körülményt beteljesítő életbeli tényt egyúttal a büntetéskiszabás körében súlyosító körülményként is).

[269] A kétszeres értékelés tilalma azonban a kifejtettek szerint ugyanazon elkövető tekintetében tiltja az azonos ténybeli körülmény ismételt figyelembevételét. Nem létezik olyan büntetőjogi elv, amely korlátot állítana az elé, hogy a bíróság azonos (vagy a védő által azonosnak tartott) életbeli tényt a bűncselekmény különböző elkövetői terhére egyaránt értékeljen.

[270] Ennek megfelelően az elsőfokú ítélet [53] bekezdésében megállapított tények nem zárják ki az I. rendű terhelt bűnösségének megállapítását a [62] bekezdésben megállapított, az [53] bekezdésben írtakkal összefüggő, de nem azonos tények alapulvételével.

[271] A III. rendű terheltet ugyanis az [53] bekezdésben írt tények alapján azért marasztalta a jogerős ítélet, mert az [54] bekezdésben felsorolt fiktív számlák felhasználásával az Európai Közösségen belülre történő adólevonási joggal járó adómentes, de meg nem történt termékértékesítések után a törvény ellenében gyakorolt adólevonási jogot, és a fizetendő adó jogellenes csökkentésével az állami költségvetésnek vagyoni hátrányt okozott.

[272] Szemben a védői okfejtéssel, e cselekmény megvalósításához az I. rendű terhelt részesként sem járult hozzá. Az a körülmény, hogy a cég 28 és a cég 29 részére történt fiktív értékesítéssel érintett húst ténylegesen az I. rendű terhelt által irányított bünszervezet szerezte meg, semmilyen módon nem mozdította elő a III. rendű terhelt cselekményét – a III. rendű terhelt terhére rótt költségvetési csalás akkor is megvalósult volna, ha a fiktív értékesítéssel érintett húsmennyiség ténylegesen a cég 1 tulajdonában marad. A bünszervezet ugyanakkor az [53] és [64] bekezdésben írtak szerint a valóságban is megszerezte a húsárut, és a [62] és [64] bekezdésben írtak szerint maga értékesítette azt tovább (és nem a cég 1, illetve a III. rendű terhelt).

[273] Sem a ne bis in idem elve, sem a kétszeres értékelés tilalma, sem a büntető anyagi jog egyetlen szabálya nem tilalmazza az I. rendű terhelt büntetőjogi felelősségre vonását az általa irányított bünszervezethez kapcsolódó, de tényleges gazdasági tevékenységet nem folytató gazdasági társaságok nevében kibocsátott fiktív számlák felhasználásával történt termékértékesítés után fizetendő általános forgalmi adó bevallásának és megfizetésének elmulasztása miatt, pusztán azon az alapon, hogy a bünszervezet által értékesített húsáru eladója (a cég 1, illetve a III. rendű terhelt) – az I. rendű terhelt büntetőjogi értékelést igénylő hozzájárulása nélkül – saját termékértékesítése során a II. tényállási pontban nem értékelt fiktív számlák felhasználásával ugyancsak költségvetési csalást követett el. Másképpen, önmagában az a körülmény, hogy a húsáru értékesítésével összefüggésben a III. rendű terhelt költségvetési csalást követett el, nem teszi jogszerűvé a III. rendű terhelt által okozott vagyoni hátrány okozásában semmilyen módon nem közreműködő I. rendű terhelt számára, hogy az általa, illetve a bünszervezet által megszerzett azonos húsárut utóbb valós gazdasági eseményt nem tükröző számlák felhasználásával értékesítse tovább, és az Áfa tv. 55. § (2) bekezdésében és a 147. § (1) bekezdésében írtak ellenére ne gondoskodják a fiktív számlákon feltüntetett áthárított adó bevallásáról és megfizetéséről.

[274] Ekként a jogerős ítélet törvényesen állapította meg az I. rendű terhelt bűnösségét a régi Btk. 310. § (1) bekezdés a) pontjába ütköző, és az (5) bekezdés a) pontja szerint minősülő, társtettesként elkövetett költségvetési csalás büntetében.

[275] 4.3. A III. rendű, a VI. rendű, a VIII. rendű és a IX. rendű terhelt védője egyaránt a bűncselekmény alanyi oldalának teljességét vitatta, hivatkozva arra, hogy e terheltek tudata nem fogta át a költségvetést károsító csalás törvényi tényállási elemeinek megfeleltethető életbeli tényeket, amelyhez képest magatartásuk szándékos jellegére sem vonható következtetés. A IX. rendű terhelt védőjének indítványát tartalma szerint értelmezve ezért az a bűnösség megállapításának támadására is kiterjed, annak ellenére, hogy a védő a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével összefüggésben egyedül a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontját jelölt meg felülvizsgálati ok gyanánt.

[276] Az a körülmény azonban, hogy a terhelt tudattartalma mire terjedt ki, a rendelkezésre álló bizonyítékok mérlegelésével, illetve az azokból levont ténybeli következtetés alapján állapítható meg, ekként az ilyen következtetés is ténybeli, nem pedig jogi, és mint ilyen, a felülvizsgálatban nem támadható {Bfv.II.568/2021/11. [68] bekezdés}.

[277] Jelen esetben a Debreceni Törvényszék a lefolytatott bizonyítási eljárás eredményeként az I. tényállási pont részeként rögzítette, miszerint

– A III. rendű terhelt a cég 1 ügyvezetőjeként a társaság közösségi beszerzéseinek egy részét fiktív számlázási láncolaton keresztül intézte, annak érdekében, hogy az első magyarországi vevőt terhelő áfa-fizetési kötelezettséget elkerülje, és a cég részére közvetlenül beszámlázó társaság által kibocsátott számlák után jogosulatlanul adólevonási jogot tudjon gyakorolni {elsőfokú ítélet [48] bekezdés}.

– a III. rendű terhelt a cég 1 ügyvezetőjeként azért, hogy a társaság áfa-fizetési kötelezettségét jogosulatlanul csökkentse, az Európai Közösségen belülrre történő adólevonási joggal járó adómentes, de meg nem történt termékértékesítéseket tüntetett fel a társaság adóbevallásaiban {elsőfokú ítélet [53] bekezdés}.

[278] A II. tényállási pont szerint:

– a bünszervezet valamennyi résztvevője (így a VI. rendű, a VIII. rendű és a IX. rendű terhelt) tisztában volt vele, hogy a beszerzésekhez és értékesítésekhez használt gazdasági társaságokat eleve adóelkerülési célból veszik igénybe {elsőfokú ítélet [71] bekezdés}.

– a VI. rendű terhelt már 2010 márciusától, a cég 36 cégneve alatt történő sertéshús-értékesítés során tudomással bírt róla, hogy olyan áru értékesítésében vesz részt, amely után az általános forgalmi adót nem fizetik meg {elsőfokú ítélet [63] bekezdés}.

– a VIII. rendű terhelt annak tudatában adta át a cég 37 cégbélyegzőjét a II. rendű terhelt részére, hogy a céget az ország 6-ból behozott húсарu áfa-fizetés elkerülésével történő értékesítésére fogják használni {elsőfokú ítélet [73] bekezdés}.

– a VI. rendű és a VIII. rendű terhelt egyaránt annak tudatában szállított húst az ítéletben felsorolt gazdasági társaságok részére, hogy e termékértékesítések után az általános forgalmi adó „nem lesz megfizetve” {elsőfokú ítélet [77] és [79] bekezdés}.

[279] A III. tényállási pont szerint pedig a VIII. rendű terhelt nem csupán részt vett, de maga „hozta össze” azt a megbeszélést, amelyen az ország 6-ból behozott húсарu után Magyarországon fizetendő általános forgalmi adó elkerüléséhez az értékesítési láncba beiktatandó cég kiválasztását, illetve az ezért felelős terhelt kijelölését célozta {elsőfokú ítélet [90] bekezdés}.

[280] A II. pontban irányadó tényállás ekként a VI. rendű, a VIII. rendű és a IX. rendű terhelt tekintetében ún. tudati tényként állapította meg, hogy az I. rendű és a II. rendű terhelt a korábban kifejtettek szerint költségvetési csalást megvalósító tettesi magatartásáról tudomással bírtak, és a tényállásban meghatározott, a [76] bekezdésben írtak szerint a bűncselekmény megvalósításához elengedhetetlen hozzájárulásukat ennek ismeretében fejtették ki.

[281] Ugyanez érvényes a III. tényállási pont kapcsán, a VIII. rendű terhelt tekintetében is. A jogellenes adóelkerülési célokra szolgáló, fiktív számlák kibocsátására felhasználandó cég 56 kiválasztására vezető megbeszélésen való részvétele során a VIII. rendű terhelt is szükségképpen tudomást szerzett az általános forgalmi adó megfizetésének elmulasztását célzó tevékenységről, annál is inkább, mert e jogszerűtlen célról megelőzően a II. tényállási pontban vázolt cselekménysorban vállalt tevőleges hozzájárulásakor is tisztában volt.

[282] A tényállás ugyanis nem csupán a külvilágban megvalósult eseményeket, hanem belső történéseket, a terhelt tudatára vonatkozó ténymegállapításokat, tudati tényeket is tartalmazhat. A tényállás részévé tett tudati tények vitathatósága csak akkor esik el, amennyiben a szűkebb értelemben vett tényállásba tartozó külső, a külvilágban megjelenő tényekből életbeli jelenségekből, a belső tények valóban következnek {BH 2018.232. [38] bekezdés, Kúria Bf.II.1.256/2015/5.}. Ilyen, a tényállásban rögzített, a tudati

ténymegállapításoknak ellentmondó megállapításokat azonban az alapügyben eljáró bíróságok a II. és III. tényállási pontban nem tettek.

[283] Ennek megfelelően azt is törvényesen állapították meg, hogy a tényállásban írt magatartásával a VI. rendű és a IX. rendű terhelt az I. rendű és a II. rendű terhelt tettesi alapcselekményéhez nyújtott bűnsegélyt, a VIII. rendű terhelt bűnössége pedig az I. rendű és a II. rendű, továbbá a X. rendű terhelt tettesi alapcselekményéhez igazodóan két rendbeli, bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntette miatt állapítható meg.

[284] Az I. tényállási pont a III. rendű terheltet érintően ennél is többet rögzít: nem csupán azt, hogy az általa képviselt cég 1 által befogadott, illetve a közösségi termékértékesítések esetén a kibocsátott számlák fiktív jellegéről tudomással bírt, de ezen túlmenően még azt is, hogy e számlák befogadására (kibocsátására) éppen az adólevonási jog törvény ellenében történő gyakorlása céljából került sor. Az ellentétes irányú következtetésre alapot adó külső történéseket a tényállás ez esetben sem rögzít.

[285] A III. rendű terhelt védője ezért alaptalanul vitatta az Európai Unió Bíróságának ítéleteire való hivatkozással a III. rendű terhelt magatartásának szándékosságát. Ehhez képest szóba sem kerülhet, hogy a III. rendű terhelt csupán „elmulasztotta a partnerével és az általa történt teljesítés körülményeivel összefüggő kellő körülmények tekintetét, és ezért nem látta előre, hogy láncolatos adócsalás részesévé válhat”. Az irányadó tényállás ezzel szemben a III. rendű terhelt célzatos, az adóelkerülésre irányuló csalárd magatartását rója fel, amely a hanyag gondatlan eljárását kizárja.

[286] Az indítványban felhívott érvek ráadásul a tényállással való összhangjuk esetén is csak a cég 1 által befogadott számlák vonatkozásában lennének figyelembe vehetők, míg a cég 1 által a közösségi termékértékesítésről kiállított fiktív számlák alapján jogellenesen gyakorolt adólevonási joggal okozati összefüggésben beállt vagyoni hátrány kapcsán értelemszerűen elméleti síkon sem vetődhet fel a gazdasági partnerrel és a teljesítés körülményeivel összefüggő kellő körülmények tekintet elmulasztása. Az Európai Unió Bíróságának indítványban hivatkozott gyakorlata ugyanis a fiktív számla befogadói oldalát érintő szándékos magatartás megállapítása elé állít követelményeket.

[287] Az adóalanyok által az adóterhek optimalizálásához „legideálisabbnak” vélt szervezeti struktúra szabad megválasztásához fűződő, az Európai Unió Bírósága által kimunkált gyakorlaton alapuló jogra való hivatkozással szemben a Kúria pusztán a teljesség jegyében rögzíti, hogy az adóminimalizálási cél adótörvényben foglalt rendelkezések megkerülése általi, rendeltetésellenes joggyakorlás révén való megvalósítása jogszerűtlen (BH 2019.92. szám alatt közzétett Kfv.VI.35.505/2017/11. számú határozat). Az pedig magától értetődő, hogy a Btk. Különös Részében meghatározott bűncselekmény törvényi tényállási elemeit kimerítő emberi magatartás jogszerűként való értékelése kizárt.

[288] 4.4. Mindemellett a III. rendű terhelt védőjének indítványa a folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétsége, a VI. rendű terhelt védőjének indítványa pedig a magánokirat-hamisítás vétsége miatt emelt vád alóli felmentő rendelkezés hozatalára is kiterjedt.

[289] Az indítványozók azonban a költségvetési csalás megvalósulását vitató érveiken túl a bűnösség e bűncselekmény megállapításának törvénysértő jellegét alátámasztó további indokot nem jelöltek meg.

[290] Ehhez képest e terheltek költségvetést károsító bűncselekmény miatt történt, a büntető anyagi jog szabályaival az iméntiek szerint összhangban álló elmarasztalása mellett a Debreceni Törvényszék ítélete [178] bekezdésében, illetve a Debreceni Ítéltábla másodfokú ítélete [130] bekezdésében és a [137]-[142] bekezdésében helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy

– a III. rendű terhelt a tényállásbeli fiktív számlák cég 1 könyvelésébe való befogadása folytán elkövette a folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségét (Btk. 345. §),

– a VI. rendű terhelt az általa kiszállított húsáru értékesítéséről kibocsátott, és a vevők részére átadott, a vevők által a könyvelésbe befogadott fiktív számlák rendelkezésre bocsátásával elkövette – a vevők számához igazodóan – 16 rendbeli, társtettesként elkövetett magánokirat-hamisítás vétségét (rég. Btk. 276. §).

[291] 5. A büntető anyagi jog szabályainak megsértése körében a II. rendű, a VI. rendű, a VIII. rendű és a IX. rendű terhelt védője a bünszervezeti elkövetés megállapítását is vitatta.

[292] A Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja alapján felülvizsgálatnak van helye, ha a bíróság a bűncselekmény törvénysértő minősítése (első fordulat) miatt, illetve a Btk. más szabályának megsértésével (második fordulat) szabott ki törvénysértő büntetést.

[293] 5.1. A felülvizsgálati ok két fordulata alapján a Kúria felülbírálati és döntési jogköre némileg eltérő.

[294] Az első fordulat szerinti felülvizsgálati ok (törvénysértő minősítés) esetén ugyanis a hatályos eljárás törvény nem (miként a 2003. július 1. és 2018. június 30. között hatályos 1998. évi XIX. törvény sem) tartalmaz olyan szűkítő rendelkezést, mint a 2003. június 30. napjáig hatályban volt 1973. évi I. törvény 284. § (2) bekezdése, amelynek értelmében törvénysértő minősítés esetén sincs helye felülvizsgálatnak, ha a büntetést a törvényes minősítésnek megfelelő büntetési tétel keretei között szabták ki.

[295] Ebből következően a hatályos eljárás törvény szerint felülvizsgálati eljárásban megállapított törvénysértő minősítés esetén a büntetés abban az esetben is lehet törvénysértő, ha azt a törvényes minősítésnek megfelelő büntetési tételkereten belül marad. Mivel a büntetési tételhatárok között a büntetést annak céljához igazítva, egyéniesítve, a cselekmény tárgyi súlyához, a belső arányossághoz igazodva kell kiszabni, ezért a törvénysértő minősítés érintheti a büntetés törvényességét akkor is, ha a kiszabott büntetés a helyesbített minősítéshez tartozó büntetési tételkereten belül marad, ám nem felel meg a helyes minősítésű bűncselekmény tárgyi súlyának, az alanyi bűnösség fokának (BH 2011.97.I.). A Be. szerinti szabályozás helyes értelme szerint ekként törvénysértő minősítés esetében akkor is szükséges a kiszabott büntetés vizsgálata, ha az a törvényes minősítésnek megfelelő büntetési tétel keretén belüli (BH 2017.359.IV. szám alatt közzétett Bfv.III.77/2017/23. számú határozat).

[296] Az előbbiekkal szemben a második fordulat szerinti felülvizsgálati ok (a Btk. – a cselekmény minősítésén kívül eső – más szabályának megsértése) az olyan büntető anyagi jogi szabály megszegését jelenti, amelynek alkalmazását a büntetés meghatározása körében a törvény az ítélőbíró számára korlátok közé szorítva biztosítja, és elvétése miatt a Be. XCIV. Fejezete nem nyújt jogorvoslati lehetőséget. Ilyen esetben a büntetés nem illeszkedik a törvénybe, azaz ilyen büntetést a törvény nem tesz lehetővé (BH 2020.9. szám alatt közzétett Bfv.III.1.559/2018/10. számú határozat). A büntetőjog más szabályának megsértése miatt tehát csak akkor van helye felülvizsgálatnak, ha a kiszabott büntetés, illetve annak neme és mértéke a Btk. valamely mérlegelést nem tűrő rendelkezésébe ütközik (BH 2008.173., BH 2012.239. szám alatt közzétett Bfv.III.359/2012/2. számú határozat).

[297] A bünszervezeti elkövetés megállapítását sérelmező indítványok alapja a hivatkozott felülvizsgálati ok második fordulata, mert azok a Btk. 459. § (1) bekezdés 1. pontjában meghatározott bünszervezet törvénysértő megállapítását kifogásolják. A bünszervezetben elkövetés pedig – szemben a IX. rendű terhelt védőjének okfejtésével – az eljárás tárgyát képező bűncselekmény jogi minősítése szempontjából közömbös. Nem része a jogi minősítésnek, hanem olyan, bármilyen szándékos bűncselekmény elkövetéséhez kapcsolható

többes elkövetői forma, amely a Btk. Általános Részében foglalt jogkövetkezményeket – egyebek mellett az e szervezeti forma keretében elkövetett bűncselekmény büntetési tételkeretének az emelkedését – vonja maga után {Bfv.II.1.200/2019/18. [198]}.

[298] Ekként a II. rendű, a VI. rendű, a VIII. rendű és a IX. rendű terheltet egyaránt érintő felülvizsgálati indítványok a Btk. más szabályának a megsértésére tekintettel kiszabott törvénysértő büntetés címén szorulnak érdemi elbírálásra. A Btk. megsérteni vélt szabályát az indítványozók a bünszervezetben elkövetés törvénysértő megállapításában jelölték meg. A VI. rendű, a VIII. rendű és a IX. rendű terhelt esetében továbbá a bünszervezetben elkövetés támadása szükségképpen az alkalmazandó Btk. téves megválasztásának állításával is együtt jár, hiszen e terheltekkel szemben a jogerős ítélet az elkövetéskori Btk. alapján szabott ki büntetést, ugyanakkor az indítványok a tényállásban írt cselekményen a bünszervezet elbíráláskori Btk. szerinti – szűkítő jelentéstartalommal felruházottként értékelt – fogalmi elemeit kérték számon.

[299] 5.2. Immár az érdemi vizsgálódás körében előrebocsátandó, hogy a Btk. időbeli hatályának téves alkalmazása önmagában nem felülvizsgálati ok (BH 2015.324.III. szám alatt közzétett Bfv.II.1.511/2014/4. számú határozat). Az ítéletben kiszabott büntetés a Btk. más szabályának megsértése miatt akkor törvénysértő, ha a bűncselekmény minősítéséhez tartozó büntetési nemre, büntetési tételre, valamint a büntetés végrehajtásának a felfüggeszthetőségére vonatkozó, mérlegelést nem tűrő rendelkezéseket sérti. Ezért nem lehet alapja a felülvizsgálatnak az, ha a büntetőtörvény időbeli hatályára vonatkozó anyagi jogi rendelkezés sérelme folytán – a szabadságvesztés tartamát nem érintve – az ítéletnek kizárólag a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségére, annak legkorábbi időpontjára, vagy a büntetés végrehajtási fokozatára vonatkozó rendelkezése törvénysértő csupán (BH 2015.180. szám alatt közzétett Bfv.I.970/2014/11. számú határozat). Amennyiben az ítéletben kiszabott büntetés neme és mértéke az elkövetés és az elbírálás időpontjában hatályban volt törvény szerint egyaránt törvényesen kiszabható volt, az elkövetéskori vagy az elbíráláskori törvény téves megválasztása nem felülvizsgálati ok (BH 2015.209. szám alatt közzétett Bfv.I.922/2014/8. számú határozat).

[300] Hasonlóképpen, a bünszervezetben elkövetés téves megállapítása akkor támadható felülvizsgálati indítvánnyal, ha e téves bünszervezeti megállapítás mint a büntetőjog más szabályának megsértése törvénysértő büntetés kiszabására vezetett (BH 2016.234. szám alatt közzétett Bfv.I.1.800/2015/8. számú határozat). Felülvizsgálati ügyben azonban elsősorban a büntetési tételkeretnek van meghatározó szerepe. A vizsgált felülvizsgálati ok szempontjából nem jelent törvénysértő büntetést, és ezért nem felülvizsgálati ok, ha az alapügyben eljár bíróság nem, vagy nem törvényesen határozta meg a feltételes szabadság legkorábbi időpontját (BH 2015.269.II. szám alatt közzétett Bfv.II.520/2014/7. számú határozat). Ugyanígy, a szabadságvesztés végrehajtási fokozatának meghatározása nem a büntetés kiszabásának a része, ezért e körben nincs helye felülvizsgálatnak (BH 2017.326. szám alatt közzétett Bfv.II.1.801/2016/6. számú határozat). Éppen ezért a bünszervezetben történő elkövetés törvénysértő megállapítása nem feltétlenül eredményezi törvénysértő büntetés kiszabását, amennyiben az adott tényálláshoz rendelt törvényi büntetési tételkeret felső határát nem haladja meg. Ha tehát a bünszervezetben elkövetés törvénysértő megállapítása mellett a joghátrány meghatározására a törvényes keretek között került sor, akkor nincs helye felülvizsgálatnak a feltételes szabadság kizárására és a végrehajtási fokozat megállapítására vonatkozó rendelkezéssel szemben, mivel ezek önmagukban nem valósítanak meg önálló felülvizsgálati okot (BH 2021.217.II. szám alatt közzétett Bfv.I.752/2020/17. számú határozat).

[301] Összegezve: a bünszervezet megállapítását támadó felülvizsgálati indítvány egyedül abban az esetben vezethet a jogerős ítélet megváltoztatására, ha a bíróság a bünszervezet

esetleges törvénysértő megállapítása mellett a büntetést az általa alkalmazott büntetőtörvény Általános Részének a büntetési tételkeretet a bűnszervezet elkövetés folytán emelő rendelkezésének alkalmazásával szabta ki.

[302] Ha azonban a kiszabott büntetés nem haladja meg az adott bűncselekményre a Btk. Különös Része által rendelt büntetési tételkeretet, illetve – esetlegesen – a halmazati büntetéskiszabás szabályaira, továbbá a különös visszaesőkre, többszörös visszaesőkre vagy erőszakos többszörös visszaesőkre vonatkozó rendelkezésekre figyelemmel megemelt büntetési tételkeretet, a felülvizsgálati indítvány a bűnszervezeti elkövetés téves megállapítása ellenére sem vezethet eredményre. A (törvénysértően megállapított) bűnszervezetben elkövetés Btk. Általános Részében meghatározott további következményei – a szabadságvesztés fegyházban rendelt végrehajtási fokozata, illetve a feltételes szabadságra bocsátásból való kizártság – ugyanis a fentebb írtak szerint önmagukban nem jelentik törvénysértő büntetés kiszabását.

[303] Mivel pedig a II. rendű terhelttel szemben kiszabott 6 év, a VI. rendű terhelttel szemben kiszabott 5 év 4 hónap, a VIII. rendű terhelttel szemben kiszabott 3 év 8 hónap, valamint a IX. rendű terhelttel szemben kiszabott 3 év 6 hónap szabadságvesztés sem haladja meg a terhükre megállapított bűncselekmények Btk. Különös Részében meghatározott büntetési tételkeretét, ezért jelen ügyben e terheltek esetében akkor sem lehetne szó törvénysértő büntetés kiszabásáról, ha a bűnszervezet megállapítása törvénysértő lenne.

[304] 5.3. Az alapügyben azonban nem csupán törvénysértő büntetés kiszabására nem került sor a II. rendű, VI. rendű, VIII. rendű és IX. rendű terhelttel szemben, de a jogerős ítélet egyebekben is törvényesen szabott ki büntetést velük mint bűnszervezetben elkövetőkkel szemben.

[305] A bűnszervezet jogi szabályozását a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény módosításáról szóló 1997. évi LXXIII. törvény 1997. szeptember 15. napjával iktatta be a büntetőtörvénybe (korábbi Btk. 137. § 7. pont). A rendelkezést a büntető jogszabályok módosításáról szóló 1998. évi LXXXVII. törvény 35. §-a 1999. március 1. napjával módosította és átszámozta (korábbi Btk. 137. § 8. pont). Az ekkor hatályba lépett törvényszöveg szerint bűnszervezet: bűncselekmények rendszeres elkövetése révén haszonszerzés végett létrejött olyan bűnszövetség, amely feladatmegosztáson, alá-fölérendeltségi rendszeren és személyi kapcsolatokon nyugvó szerepvállaláson alapul.

[306] Ezt követően a törvényszöveget a 2002. április 1. napjától hatályos, a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény módosításáról szóló 2001. évi CXXI. törvény 19. § (5) bekezdése határozta meg. Aszerint a bűnszervezet: három vagy több személyből álló, hosszabb időre szervezett, összehangoltan működő csoport, amelynek célja ötévi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmények elkövetése. Ugyanez a szövegezés került át a 2013. július 1. napján hatályba lépett Btk. 459. § (1) bekezdés 1. pontjába is.

[307] E két törvényi rendelkezés összevetése alapján kitűnik, hogy a 2002. április 1. napjától hatályos módosítás a bűnszervezet fogalmi elemei közül többet elhagyott, ugyanakkor új tényállási elemeket is meghatározott. A módosító törvény miniszteri indokolása akkor az alábbiakat tartalmazta: „A szervezett bűnözés elleni hatékony fellépés büntetőjogi eszközeinek kialakítása az elmúlt időszakban különös hangsúlyt kapott mind az Európai Unióban, mind más nemzetközi szervezetekben. 1998. december 21-én az Európai Unió Tanácsa együttes fellépést fogadott el az Európai Unió tagállamaiban a bűnöző szervezetben való részvétel bűncselekménnyé nyilvánításáról.”. Az együttes fellépés 1. Cikke határozza meg a bűnöző szervezet fogalmát: „Ezen együttes fellépés tekintetében a »bűnöző szervezet« kettőnél több személy hosszabb időre szóló szervezett együttműködését jelenti olyan bűncselekmények összehangolt elkövetésére, amelyek büntetési tételének felső határa

legalább négyévi szabadságvesztés büntetés, vagy ilyen tartamú biztonsági intézkedés, avagy ennél súlyosabb büntetés, tekintet nélkül arra, hogy ezek a bűncselekmények magukban képezik az elkövetés célját, vagy pedig eszközül szolgálnak arra, hogy vagyoni előnyt szerezzenek és adott esetben közhatóságok működését megengedhetetlen módon befolyásolják.”.

[308] 2000. december 14-én a 2282/2000. (XI. 29.) Korm. határozat alapján a belügyminiszter aláírta az ENSZ keretében létrejött Egyezményt a határon átnyúló szervezett bűnözés ellen. Az Egyezmény 2. Cikke határozza meg a szervezett bűnözői csoport fogalmát.

[309] „Az Egyezmény alkalmazásában

»Bűnöző szervezet«: hosszabb ideig fennálló, három vagy több főből álló strukturált csoport, amely összehangoltan működik egy vagy több, ebben az Egyezményben meghatározott súlyos bűncselekmény vagy törvénysértés céljából, közvetlen vagy közvetett módon pénzügyi vagy más anyagi haszon megszerzésére törekedve;

»Súlyos bűncselekmény«: legalább négyévi szabadságvesztés-büntetéssel vagy szabadságelvonással járó intézkedéssel vagy súlyosabb büntetéssel büntethető törvénysértést megvalósító magatartás;

»Strukturált csoport«: nem egyetlen bűncselekmény azonnali végrehajtására, és nem alkalmyszerűen létrehozott csoport, amelyben nem szükséges, hogy tagjai pontosan meghatározott szerepeket kapjanak, vagy hogy tagsága állandó legyen, illetőleg fejlett hierarchiával rendelkezzen”.

[310] A törvény az együttes fellépésnek és az említett ENSZ Egyezménynek megfelelő rendelkezést tartalmaz a bünszervezet fogalmára.

[311] A törvénymódosítás tehát tudatosan, az ENSZ Egyezmény kifejezetten ezt rögzítő tartalmára való utalással mellőzte a bünszervezet fogalmi elemei közül – egyebek mellett – az alá-főlérendeltség követelményét, a konspiratív működés pedig sem a korábbi, sem a későbbi szabályozásnak nem volt eleme, és azt a hivatkozott nemzetközi jogi aktusok sem kívánják meg.

[312] A Magyarország 2020. évi központi költségvetésének megalapozásáról szóló 2019. évi LXVI. törvény 107. §-a ugyanakkor valóban módosította a Btk. bünszervezet fogalmára adott értelmező rendelkezését. Eszerint bünszervezet a legalább három személyből álló, hosszabb időre, hierarchikusan szervezett, konspiratíván működő csoport, amelynek célja ötévi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmények elkövetése.

[313] A törvénymódosítás tehát a hierarchikus szervezethez és a konspiratív működés követelményét építette be új tényállási elemként a bünszervezet fogalmába.

[314] A Kúria a Bhar.III.571/2019/41. számú határozatában kifejtette, hogy a módosítást követően hatályos Btk. nem tartalmaz törvényi értelmezést a „hierarchikusan szervezett” és a „konspiratíván működő” fogalmi elemekhez. Ezek értelmezése a jogalkalmazó, a bíróság feladata. A jogalkalmazó Alaptörvényben rögzített kötelességének eleget téve értelmezésekor figyelembe veszi a jogszabályhoz fűzött indokolást, azonban annak kötőereje nincs, az nem anyagi jogi szabály. A törvényi indokolás az egyes fogalmi elemek megállapításához nyújt értelmezési segítséget. Az azonban már a bíróság feladatát képezi, hogy adott tényállás alapján a bünszervezetben elkövetés megállapítható-e.

[315] Az Alkotmánybíróság a 3041/2021. (II. 19.) AB határozatában utalt rá, hogy „az Alaptörvény 28. cikkében megkövetelt vélelem szerint a bíróságoknak a jogalkalmazás során azt kell feltételezniük, hogy a jogszabályok előírásai a józan észnek megfelelő célt szolgálnak.” {3041/2021. (II. 19.) AB határozat [22]}.

[316] Az Alkotmánybíróság továbbá leszögezte: „pusztán az a tény, hogy a bíróság a jogszabály céljának vizsgálata után azzal ellentétes tartalmú döntést hoz, nem eredményez minden esetben és feltétlenül alaptörvény-ellenességet. Egy ilyen követelmény a jogrend működőképességet veszélyeztető rugalmatlanságát idézhetné elő. Maga az Alaptörvény 28. cikke is akként fogalmaz, hogy a jogértelmezésnek a jogszabály célját kell elsősorban figyelembe vennie, és nem zárja ki, hogy a jogszabály tartalmának megállapításakor a bíróság egyéb szempontokra is figyelemmel legyen, és hogy ezek mérlegelése során, indokolt esetben, a jogszabály eredeti céljával ellentétes következtetésre jusson. Az a bírósági mérlegelés azonban, amely a jogszabály céljának vizsgálatát teljes mértékben és kifejezetten kizárja, már alaptörvény-ellenesnek minősül.” {23/2018. (XII. 28.) AB határozat [30]}.

[317] A Kúria ennek ismeretében alakította ki álláspontját, amely szerint a jogszabályi változás nem jelenti feltétlen a bünszervezet fogalmának jogalkalmazói újragondolását {Bfv.I.752/2020/17. [128]-[131] bekezdés}.

[318] Ennek megfelelően a Kúria már számos határozatában foglalt állást, hogy a bünszervezet egyik új fogalmi elemeként meghatározott hierarchikus szervezetség nem jelenti valamennyi bünszervezetben résztvevő személy hierarchiában való elhelyezkedését. Amennyiben olyan adat áll rendelkezésre, amely akár egy résztvevő szervezői, koordináló, irányító szerepére vonatkozik a feladatok megosztása során, akkor e körülmény olyan aláfölérendeltséget jelentő személykapcsolatnak tekinthető, amely megalapozhatja a bünszervezet megállapítását az új fogalom szerint is. A csoport konspiratív működése mint a másik új fogalmi elem pedig a korábbi fogalmi elemek közül az összehangolt működésnek feleltethető meg, amennyiben az a külvilág elől rejtve valósul meg, de nem jelenti a teljes szervezet minden tagjával való együttműködést, hanem az egyes cselekményekhez rendelt személyek összehangolt tevékenységét feltételezi (Bhar.III.571/2019/41., Bfv.II.322/2021/8., Bfv.II.605/2021/8.).

[319] A vázolt értelmezési keret tükrében pedig a bünszervezetben elkövetés ismérvei a felülvizsgálati indítványokkal érintett II. rendű, VI. rendű, VIII. rendű és IX. rendű terhelt tekintetében az elbíráláskor hatályos törvényi rendelkezések mentén is hiánytalanul megvalósultak.

[320] 5.4. Az irányadó tényállás alapján az elkövetésben a II. tényállási pontban érintett terhelték részvételével működő, I. rendű és II. rendű terhelt körül csoportosuló elkövetői kör tagjainak száma a hármat meghaladta.

[321] 5.5. Részletesebb indokolásra nem szorul, hogy a szervezet célja az öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő költségvetési csalás büntette minősített esetének, illetve – az alkalmazandó Btk. függvényében – hamis magánokirat felhasználása vétségének vagy magánokirat-hamisítás vétségének megvalósításával öt évet meghaladó tartamú szabadságvesztéssel fenyegetett bűncselekmények elkövetése volt.

[322] E körben az is közömbös, hogy a jogerős ítélet csak egyetlen, öt évet meghaladó tartamú szabadságvesztéssel fenyegetett bűncselekmény [és nem a Btk. 459. § (1) bekezdés 1. pontjában többes számban írt bűncselekmények] miatt marasztalta el a II. rendű, a VI. rendű, a VIII. rendű és a IX. rendű terheltet. Az ellentétes jogértelmezés ugyanis a jellemzően szervezett elkövetés eredményeként megvalósuló, de törvényi egységet alkotó bűncselekmények – így a Btk. 176. §-ában meghatározott kábítószer-kereskedelem vagy a jelen ügy tárgyát képező költségvetési csalás – bünszervezetben elkövetésének dogmatikai kizártságát eredményezné, függetlenül attól is, hogy – a költségvetési csalás példájánál maradva – a bünszervezet egyéb ismérveit teljesítő szervezet milyen időtartamban, hány gazdasági társaság felhasználásával, hány adónemre kiterjedően okoz a költségvetésnek vagyoni hátrányt. Továbbmenve, a költségvetési csalás Btk. 459. § (1) bekezdés 2. pontja szerinti (ugyancsak többes számú, bűncselekmények elkövetésére irányuló) bünszövetségben

való megvalósítását is kizárta tenné, kiüresítve ezzel a bünszövetséget a költségvetési csalás minősített eseteként meghatározó törvényi rendelkezéseket.

[323] Ehhez képest a jelen ügyben a II. tényállási pontban vázolt szervezet a különböző gazdasági társaságok nevében kibocsátott, valós gazdasági eseményt nem tükröző számlákon feltüntetett áthárított általános forgalmi adó több bevallási időszakot érintő bevallásának és megfizetésének elmulasztásával több, önállóan is büntetendő cselekményt vitt véghez, amely önállóan is büntetendő cselekményeket az eleve törvényi egységet képező költségvetési csalásként történő egységes minősítésük fűzi egységbe.

[324] Az önállóan is büntetendő részcselekmények sorozatával megvalósuló, de törvényi egységbe olvadó, ezért egyetlen rendbeli bűncselekmény – az egyéb feltételeket is kimerítő – szervezett véghezvitele ekként megalapozza a régi Btk. 137. § 8. pontjában, illetve a Btk. 459. § (1) bekezdés 1. pontjában meghatározott bünszervezeti elkövetés megállapítását, és ennek a régi Btk. vagy a Btk. Általános Részében írt következményeinek levonását.

[325] 5.6. Ugyancsak megállapítható, hogy az ítélet tényállásában körülhatárolt elkövetői kör hosszabb időre szerveződött, hiszen az 2010 augusztusától kezdett működni {elsőfokú ítélet [75] bekezdés}, és mintegy két éven át tartó tevékenységének a nyomozó hatóság 2012. augusztus 22-én végrehajtott összehangolt intézkedése vetett véget {elsőfokú ítélet [75] bekezdés}.

[326] A hosszabb időre való szerveződés lényege, hogy az elkövetés tartama nem limitált. A tényállásbeli, két évet átívelő elkövetés a hosszabb időre szerveződés kritériumának önmagában is megfelel. Különös nyomatékkal esik latba továbbá, hogy a cselekmények további ismétlődése nem a terheltek önkéntes szándéka folytán fejeződött be, hanem szándékukon kívül, sőt, annak ellenében ható kényszerítő külső körülmény, mégpedig a nyomozó hatóság közbelépése okán.

[327] Mindezen körülmények pedig megalapozzák a szerveződés hosszabb időre kiterjedő, illetve erre irányuló jellegének megállapítását.

[328] Ehhez hozzá kell tenni, hogy a 4/2005. Büntető jogegységi határozat okfejtése tükrében a törvényben megkívánt „hosszabb időre szervezett” kitétel nem az alanyi bűnösség, hanem a bünszervezet fogalmi elemei meglétének kérdése. A bünszervezet hosszabb időre szervezettsége mellett még az is közömbös, ha a bünszervezet valamely tagja esetlegesen csak rövidebb ideig vett részt annak tevékenységében, annál is inkább, mert a felhívott jogegységi határozat akár egyetlen cselekmény eseti jelleggel történő megvalósítása mellett is lehetővé teszi a bünszervezeti elkövetés felrovását.

[329] Az előbbiek tükrében jelentőség nélküli, hogy a IX. rendű terhelt nem 2010 augusztusától, hanem csak a cég 37 átvételét, 2011. május 23-át követően vált a bünszervezet tagjává. Részvételének egy évet meghaladó időtartama egyrészt mindenben kimeríti a hosszabb időre szervezettség követelményét, másrészt e körben csak azt kellett felismernie, hogy maga a szervezet hosszabb időn át kívánja folytatni tevékenységét. Ez pedig pusztán azáltal teljesült, hogy először 2011. május 23-án, majd 2011. december 6-án is annak tudatában vállalta a cég 37, majd a cég 38 ügyvezetői tisztségének betöltését, hogy azokat áfa-fizetési kötelezettség elkerülésére kívánják használni, előre nem limitált időtartamban.

[330] 5.7. A fentebb kifejtettek szerint a hierarchikus, alá-fölérendeltséget tükröző szerveződés megkülönböztető jegye a valamely – akár egyetlen – tag általi utasítási jogkör gyakorlása a szerveződés más tagjai felett. Az utasítások tárgyát pedig értelemszerűen a szervezet tevékenységébe tartozó feladatok ellátására való felhívás képezi. A szervezet tehát abban az esetben alkot hierarchikus struktúrát, ha valamely tagja utasításokat ad a többi tag (vagy legalább a tagok egy része) számára. Az utasítás pedig nem más, mint feladatmeghatározás.

[331] Az hierarchia ekként meghatározható ismérvei pedig a felülvizsgálati indítványokkal érintett elkövetői kör tekintetében felismerhetők.

[332] Az irányadó tényállásból kitűnik a hierarchikus szerveződés megállapítását megalapozó, I. rendű terhelttől kiinduló utasítási lánc megléte.

[333] Általánosságban, a tényállás alapján a szervezet stratégiai irányítását az I. rendű terhelt látta el, míg a II. rendű terhelt a napi operatív tevékenységet koordinálta. Kezdetben a II. rendű terhelt alatti szinten helyezkedett el a VI., VII., VIII. és XI. rendű terhelt, majd a VI. rendű terhelt „előrelépésével” mintegy közvetített a II. rendű terhelt és a számlák kitöltésével és a vételár átvételével megbízott sofőrök (a VII., VIII. és XI. rendű terhelt) között.

[334] A IX. rendű terhelt pedig a II. rendű terhelt megbízásából (utasítására) vette át a cég 37-et, illetve alapította meg a cég 38-at, amelyek végrehajtása során rá háruló egyes konkrét feladatokat a IV. rendű terhelt továbbított felé {elsőfokú ítélet [73] bekezdés}.

[335] A szervezetet tehát egyértelmű feladatmegosztás jellemezte, a feladatok megosztása körében pedig hierarchia érvényesült, amennyiben a stratégiai irányítást gyakorló I. rendű terhelt, illetve a társait közvetlenül is instruáló II. rendű terhelt adott iránymutatást (utasítást) terhelt-társainak a vállalt feladatkörükbe eső tevékenységek ellátására és annak módjára.

[336] Mindemellett a feladatok meghatározása a tényállásból kiolvashatóan a szervezet működésével kapcsolatos további lényeges kérdésekre is kitért, rendezve, hogy az egyes terheltek a bűncselekménnyel realizált haszon mekkora hányadára tarthatnak igényt, és ahhoz miként juthatnak hozzá {elsőfokú ítélet [73] és [75] bekezdés}.

[337] Ekként az ítéleti tényállás kellő ténybeli alapot tartalmaz a következtetés levonásához, hogy a terheltek szerveződése hierarchikus jellegű volt, és e hierarchia élén az I. rendű terhelt állt.

[338] 5.8. A jogerős ítéletben vázolt tényállás alapján végül az elkövetői kör működésének konspiratív jellege is kirajzolódik. Amint arra a Debreceni Ítéltábla is rámutatott ítéletének [115] bekezdésében, a valós ügyletek fiktív számlákkal való leplezése konspiratív magatartás, ahogy a fiktív számlák kibocsátásához használt gazdasági társaságok – az elsőfokú ítélet [62] bekezdésében írt – cserélgetése is.

[339] Ha pedig a külvilág elől rejtve megvalósított cselekmény a szervezetben részt vevő terheltek jelen ítéleti tényállásból is kitűnő összehangolt tevékenységével párosul, ez pontosan az értelmező rendelkezések által megkívánt konspiratív működés fogalmának felel meg. A felülvizsgálati indítványok érveire figyelemmel kiemelendő, hogy a törvény az „átlagos” vagy „szokásos” szervezettség mértékét meghaladó többletet nem követel meg a konspiratív működés megállapításához (Bfv.II.1377/2020/12.).

[340] Megjegyzendő továbbá, a bűnszervezetben a „belső” konspiráció is érvényesült, azaz az alsóbb szintű tagoknak a szervezet tevékenységére vonatkozó ismeretei – a VI. rendű és a VIII. rendű terhelt védőjének indítványában is hivatkozott módon – a feladatellátáshoz szükséges minimumra szorítkoztak. Ehhez képest viszont e „belső” konspiráció csak tovább erősíti a szerveződés bűnszervezeti jellegéhez szükséges konspiratív tevékenység meglétére vont következtetés szükségességét.

[341] 5.9. Végül, ismételten hangsúlyozza a Kúria, hogy a bűnszervezeti elkövetés megállapításához a bűnszervezet Btk. 459. § (1) bekezdés 1. pontjában tételezett tárgyi ismérveknek nem az egyes terheltek magatartásában kell tükröződnie, hanem a szervezet tevékenységében.

[342] Pontosán ez az oka, hogy valamely bűncselekmény elkövetője bűnszervezetben elkövetőnek minősülhet akkor is, ha maga:

– csupán esetleg vesz részt a szervezet célját képező bűncselekmény elkövetésében,

- csupán egyetlen bűncselekményt (részcselekményt) megvalósítva, miközben
- a szervezet kialakult hierarchiájában akár részt sem vesz és a további elkövetőkkel
- konspiratív kommunikációt nem folytat,

feltéve, hogy tudata a Btk. értelmező rendelkezései között meghatározott e tárgyi ismérveket, illetve az ezeknek megfeleltethető életbeli tényeket átfogja (4/2005. Büntető jogegységi határozat II. pont).

[343] Az irányadó tényállás pedig e következtetés levonására a II. rendű, a VI. rendű, a VIII. rendű és a IX. rendű terhelt tekintetében egyaránt szilárd következtetési alapul szolgál.

[344] Ennek megfelelően az ítéleti tényállás kifejezetten rögzíti, hogy a beszerzésekhez és értékesítésekhez használt gazdasági társaságokat a bűnszervezet valamennyi tagja által tudottan adóelkerülési célból vették igénybe {elsőfokú ítélet [71] bekezdés}. A II. rendű terhelt a bűnszervezet létrehozója és irányítója volt {elsőfokú ítélet [62] bekezdés}, következésképpen tudata annak fogalmi elemeit is teljeskörűen átfogja.

[345] A VI. rendű terhelt az általa ellátott, és az elsőfokú ítélet [75] bekezdésében részletezett bizalmi feladatok okán minden olyan ténybeli körülményről tudomást szerzett, amelyek lefedik a bűnszervezet Btk. 459. § (1) bekezdés 1. pontjában meghatározott ismérveit. Mind a számlakibocsátások fiktív jellege, mind a hosszabb időtartamon átívelő, leplezett cselekmény ismert volt előtte, amiként az irányító és végrehajtó szint közötti kapcsolatot tartva (az irányító szint utasításait érvényesítve) a három főt meghaladó létszámmal működő szerveződés hierarchikus jellege is.

[346] A VIII. rendű terhelt nem csupán sofőrként vett részt a cselekmény elkövetésében, de – az előbbiek szerint annak ismeretében, hogy a cég adóelkerülési tevékenységre szolgál – meghatalmazottként képviselte a cég 39-et {elsőfokú ítélet [72] bekezdés}, amely tényekből szükségképpen következik, hogy a bűnszervezeti elkövetés valamennyi, fentebb taglalt ismérvét átlátta. Azaz, tudomással bírt róla, hogy legalább hárman vesznek részt a hosszabb időre szerveződött cselekmény elkövetésében, a számára kiadott feladatok ellátásával a hierarchiában maga is részt vett, és az adóelkerülésre használt gazdasági társaság képviselőével a tevékenység leplezéséből is részt vállalt.

[347] Az előbbiek értelemszerűen irányadók a IX. rendű terhelt tekintetében is, aki pénzügyi ellenszolgáltatás fejében két gazdasági társaság – névleges – ügyvezetését is elvállalta, miközben a tényállásban rögzített, idézett tudati tények szerint arról is tudomással bírt, hogy e gazdasági társaságok megszerzésének egyedüli célja, hogy terhelt-társai az általuk kibocsátott fiktív számlák felhasználásával (ekként konspiratív módon) kerüljék el az általános forgalmi adó megfizetését. Ebből ugyancsak adódik, hogy – a II. rendű és a IV. rendű terhelttel kapcsolatot tartva, a hierarchiában feljebb elhelyezkedő társai által rábízott feladatokat végrehajtva – minden olyan ténybeli körülményt felismert, amely a cselekmény, illetve a cselekményt végrehajtó szerveződés bűnszervezeti minőségét adja.

[348] Összegezve, az ismert célt szolgáló cselekmény végrehajtásához nyújtott személyes hozzájárulás és a megállapított tudati tények tükrében a felülvizsgálati indítvánnyal érintett II. rendű, VI. rendű, VIII. rendű és IX. rendű terhelt ismereteinek szükségképpen ki kellett terjednie mind arra, hogy a hosszabb időszakot átívelően végrehajtani célzott bűncselekmény megvalósításában nagyobb számú elkövető vesz részt, és e nagyobb számú elkövető magatartása a cél realizálása érdekében – utasítások kiadása útján – összehangolásra, irányításra szorul. Ugyancsak át kellett látniuk, hogy a felelősségre vonás elkerülése érdekében cselekményük leplezése – a konspiráció – mellőzhetetlen, és e konspiratív tevékenység a fiktív számlákat kibocsátó gazdasági társaságok felhasználásában és időszakonkénti lecserélésében merül ki.

[349] Mindezek alapján az alapügyben eljáró bíróságok helyes anyagi jogi következtetést levonva jutottak arra a következtetésre is, hogy a VI. rendű, a VIII. rendű és a IX. rendű terhelt tekintetében a bünszervezetben elkövetés elbíráláskor hatályos büntető törvényben felsorolt fogalmi elemei is teljesültek, ezért ezen az alapon a Btk. 2. § (2) bekezdésének alkalmazása nem volt indokolt. Következésképpen, a cselekmények minősítése és a joghátrány kiszabása is törvényesen történt a Btk. 2. § (1) bekezdésének szabályai mentén.

[350] Ebből következően a II. rendű, a VI. rendű, a VIII. rendű és a IX. rendű terhelt védője egyaránt alaptalanul hivatkozott felülvizsgálati indítványában a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpont – helyesen – második fordulatában foglalt felülvizsgálati ok beálltára.

[351] **IV.** A kifejtett érvek mentén a Kúria – mivel nem észlelt olyan eljárási szabálysértést, amelynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles – az I. rendű, a II. rendű, a III. rendű, a VI. rendű, a VIII. rendű és a IX. rendű terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványoknak nem adott helyt, és a megtámadott határozatot – a Be. 660. § (1) bekezdése szerint tanácsulésen – a Be. 662. § (1) bekezdése alapján e terheltek tekintetében hatályában fenntartotta.

[352] Ezzel egyidejűleg az I. rendű terhelt és a XI. rendű terhelt felülvizsgálati indítványát mint törvényben kizártat a Be. 656. § (2) bekezdés a) pontja alapján elutasította.

[353] A Kúria – a Kúria elnöke számára a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 10. § (2) bekezdésében biztosított felhatalmazás alapján, a Kúria ügyelosztási rendjének IV.6. pontjában írt rendelkezése nyomán – öttagú tanácsban járt el.

[354] **V.** A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 6. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

[355] A Be. 652. § (6) bekezdése szerint minden jogosult csak egyszer nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul. A Be. 656. § (4) bekezdés első fordulata pedig akként rendelkezik, hogy az ugyanazon jogosult által ismételt előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2023. január 19.

Dr. Harangozó Attila s.k. a tanács elnöke, Dr. Metzinger Márton s.k. előadó bíró, Dr. Somogyi Gábor s.k. bíró, Dr. Demeter Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Boros Tibor s.k. bíró